

DOCUMENTATIENOTA

CRB 2013 - 1002

**Studie van de Belgische vleessector:
Loonkosten, winstgevendheid, financiële structuur
en uitvoerprestaties**

Studie van de Belgische vleessector: Loonkosten, winstgevendheid, financiële structuur en uitvoerprestaties

Tom Strengs (CRB)

Emmanuel de Bethune (CRB)

Jean-Paul Theunissen (FOD Economie)

Myrle Claessens (FOD Economie)

Peter Van Herreweghe (FOD Economie)

Jaak Nelissen (FOD Economie)

Inhoudsopgave

1	Executive summary	6
2	Recente prestatie van de Belgische vleessector: Beknopte analyse van enkele economische kernvariabelen (Tom Strengs en Emmanuel de Bethune, CRB).....	7
2.1	De Belgische vleessector: analyse van de evolutie van de lonen op basis van RSZ-gegevens..	7
2.1.1	Omschrijving van de vleessector	7
2.1.2	De loonontwikkeling in de Belgische vleessector.....	8
2.2	Internationale vergelijking van de prestatie van de vleessector en subsectoren	9
2.2.1	De voedingsnijverheid.....	13
2.2.2	De vleessector	14
2.2.3	De vleesverwerkende nijverheid (10.11).....	16
2.2.4	De verwerking van gevogelte (10.12)	17
2.2.5	De vervaardiging van producten van vlees en van vlees van gevogelte (10.13).....	18
2.2.6	Samenvattend.....	19
3	Analyse van de winstgevendheid, de solvabiliteit en de liquiditeit van de vleessector (Jean-Paul Theunissen en Peter Van Herreweghe, FOD Economie)22	
3.1	Methodologische beschouwingen	22
3.2	Winstgevendheid.....	22
3.3	Solvabiliteit	24
4	Analyse van de uitvoerprestaties van de vleessector en deelsectoren (Myrle Claessens en Peter Van Herreweghe, FOD Economie).....	28
4.1	Uitvoerprestaties van de Belgische vleessector : evolutie en voornaamste bestemmingen.....	29
4.2	Uitvoerprestaties van de vleessector in de buurlanden en EU27 : evolutie en voornaamste bestemmingen.....	30
4.3	Vergelijking België en de buurlanden	32
5	SWOT-analyse van de vleessector en deelsectoren (Tom Strengs en Emmanuel de Bethune, CRB)	38
5.1	De vleessector (10.1)	38
5.2	De vleesverwerking (10.11).....	41
5.3	De verwerking en conservering van gevogelte (10.12)	43
5.4	Vleesvervaardiging (10.13)	44
6	Bijlagen.....	45
6.1	Bijlage 1: Loonkosten en gewerkte uren volgens RSZ, INR en CRB	45
6.2	Bijlage 2: Overzicht van de activiteiten ressorterend onder de vleessector.....	46

Lijst tabellen

Tabel 2-1 :	Evolutie van geselecteerde indicatoren voor de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren op basis van SBS-gegevens, België, 2006-2011 (2006=100).....	11
Tabel 2-2 :	Evolutie van geselecteerde indicatoren voor de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren op basis van SBS-gegevens, Duitsland, 2006-2011 (2006=100).....	12
Tabel 3-1 :	Rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de vleessector (per deelsector) en de voedingsindustrie.....	26
Tabel 3-2 :	Rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de top 10 bedrijven in de vleessector (per deelsector).....	27
Tabel 3-3 :	Rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de vleesindustrie in 2011: spreiding in kwartielen.....	28
Tabel 4-1 :	Belgische uitvoerevolutie van de vleessector (in waarde, index 2006=100).....	29
Tabel 4-2 :	Het marktaandeel van de belangrijkste Belgische uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer.....	30
Tabel 4-3 :	Uitvoerevolutie van de vleessector in de buurlanden (in waarde, index 2006=100).....	31
Tabel 4-4 :	Het marktaandeel van de belangrijkste Belgische uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer.....	34
Tabel 4-5 :	Het marktaandeel van de belangrijkste Duitse uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer.....	35
Tabel 4-6 :	Het marktaandeel van de belangrijkste Franse uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer.....	36
Tabel 4-7 :	Het marktaandeel van de belangrijkste Nederlandse uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer.....	37
Tabel 5-1 :	Gemiddelde winstgevendheid in de voedingsnijverheid, vleessector en deelsectoren, 2006-2011.....	38
Tabel 5-2 :	Uitvoergroei van de vleessector en subsectoren (in waarde) in België en de drie buurlanden, 2006-2011.....	39
Tabel 5-3 :	Aandeel van de uitvoer naar landen buiten de EU-27 in de totale evolutie, 2006 en 2012.....	39
Tabel 5-4 :	Gemiddelde liquiditeit en solvabiliteit in de voedingsnijverheid, vleessector en deelsectoren, 2006-2011.....	40
Tabel 5-5 :	Aandeel van uitvoer naar 3 grootste handelspartners in totale uitvoer, in percentages, 2012.....	41
Tabel 5-6 :	Specialisatiegraad t.o.v. Duitsland voor de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren, 2010.....	41
Tabel 5-7 :	Aandeel van de deelsectoren in de totale uitvoer (in waarde) van de vleessector, 2012.....	42

Lijst grafieken

Grafiek 2-1 :	Evolutie van de bruto-uurlonen in de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren, België, 2003-2011 (2003=100).....	9
Grafiek 2-2 :	Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Voedingsnijverheid (10), 2006-2010 (2006=100).....	14
Grafiek 2-3 :	Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Vleessector (10.1), 2006-2010 (2006=100).....	15
Grafiek 2-4 :	Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Vleesverwerkende nijverheid (10.11), 2006-2010 (2006=100).....	16
Grafiek 2-5 :	Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Verwerking van gevogelte (10.12), 2006-2010 (2006=100).....	18
Grafiek 2-6 :	Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Vervaardiging van producten van vlees en van vlees van gevogelte (10.13), 2006-2010 (2006=100).....	19
Grafiek 2-7 :	Evolutie van de loonkost en de productiviteit in de voedingsnijverheid, de vleessector en subsectoren, voor België en Duitsland, 2006-2011, groeivoeten.....	20
Grafiek 2-8 :	Evolutie van de gepresteerde uren en de toegevoegde waarde in de verschillende subsectoren, België, 2006-2010 (2006=100).....	21
Grafiek 2-9 :	Evolutie van de gepresteerde uren en de toegevoegde waarde in de verschillende subsectoren, Duitsland, 2006-2010 (2006=100).....	21
Grafiek 4-1 :	Groeicijfers uitvoer EU27, België en de buurlanden (2006-2012 ten opzichte van 2010-2012).....	32

Voorwoord

Op de bijzondere raadgevende commissie (brc) van de Voeding op 14 januari 2013 werd het secretariaat van de CRB door de leden van de brc gevraagd een studie te maken over de loonkost, de winst en de financiële structuur van bedrijven in de vleessector.

Om deze opdracht tot een goed einde te brengen werd contact opgenomen met de FOD Economie DG Economisch Potentieel. Hierdoor kwam een samenwerking tot stand die de hiernavolgende studie mogelijk maakte.

Het team van de FOD Economie - Peter Van Herreweghe, Jean-Paul Theunissen, Myrle Claessens en Jaak Nelissen - verzorgde twee delen van deze studie, namelijk hoofdstuk 3: 'Analyse van de winstgevendheid, de solvabiliteit en de liquiditeit van de vleessector en deelsectoren' en hoofdstuk 4: 'Analyse van de uitvoerprestaties van de vleessector en deelsectoren'.

Het team van de CRB - Emmanuel de Bethune en Tom Strengs - tekende voor hoofdstuk 2: 'Recente prestatie van de Belgische vleessector: Beknopte analyse van enkele economische kernvariabelen' en hoofdstuk 5: 'SWOT-analyse van de vleessector en deelsectoren'.

De positieve ervaring met deze samenwerking en de gerealiseerde synergieën bieden zeker perspectieven om in de toekomst nog andere projecten en studies te realiseren via een samenwerking tussen de FOD Economie en het secretariaat van de CRB.

Secretaris van de CRB

Luc Denayer

Voorzitter van de FOD Economie

Jean Marc Delporte

1 Executive summary

België kent t.o.v. Duitsland een relatieve specialisatie in de vleessector¹. Dit is het gevolg van een relatieve specialisatie binnen de vleessector in de verwerking van vlees en gevogelte. Duitsland kent dan weer een relatieve specialisatie in de vleesvervaardiging.

Zowel in België als in Duitsland is de deelsector van de vleesvervaardiging (sector 10.13) de grootste subsector van de vleesindustrie (zowel in termen van tewerkstelling als in termen van toegevoegde waarde²). De deelsector van de vleesverwerking (10.11) is daarentegen zowel in België als in Duitsland de belangrijkste subsector in termen van uitvoer. Dit wijst erop dat de sector van de vleesverwerking meer dan de vleesvervaardiging rekening moet houden met concurrentie vanuit het buitenland.

Op basis van de structurele ondernemingsstatistieken van Eurostat doet de Belgische vleessector als geheel het de laatste jaren (2006-2010) zeker niet slecht in vergelijking met Duitsland op vlak van de evolutie van de toegevoegde waarde, gewerkte uren en productiviteit, niettegenstaande de snellere toename van de uurloonkosten in België t.o.v. Duitsland (dit laatste geldt overigens voor alle deelsectoren van de vleessector). De winstgevendheid, solvabiliteit en liquiditeit zijn echter aan de lage kant. Op vlak van uitvoerprestaties verliest België de laatste jaren marktaandeel t.a.v. Duitsland. De uitvoer van de ons omringende landen is daarenboven meer gediversifieerd qua uitvoerbestemmingen en meer georiënteerd op exportmarkten buiten de EU-27.

Binnen de vleessector is de prestatie van de Belgische vleesverwerkende industrie (sector 10.11) ondermaats in vergelijking met Duitsland. De sector van de verwerking van gevogelte (sector 10.12) houdt stand, maar voornamelijk als gevolg van productiviteitswinsten die tot stand kwamen door een vermindering van de tewerkstelling binnen deze sector (t.o.v. een sterke toename van de tewerkstelling in de Duitse sector). De subsector van de vleesvervaardiging (sector 10.13) doet het de laatste jaren (periode 2006-2010) daarentegen goed in vergelijking met Duitsland. Dit toont aan dat de sector van de vleesvervaardiging zich in België de laatste jaren (2006-2011) sneller ontwikkelt dan andere segmenten van de vleessector.

In de sector van de vleesverwerking presteert België zoals gezegd zowel qua tewerkstelling, toegevoegde waarde, productiviteit en uitvoer slechter dan Duitsland. De lage winstgevendheid, de slechte solvabiliteit en liquiditeit, gekoppeld aan de sterke concurrentie met bedrijven uit het buitenland, voorspellen aldus weinig goeds voor de vleesverwerkende sector in ons land.

¹ Tabel 5-6 (zie hoofdstuk 5) illustreert deze relatieve specialisatie aan de hand van een Balassa-indicator dewelke het aandeel weergeeft van de toegevoegde waarde van de vleessector in de totale toegevoegde waarde voor de gehele verwerkende nijverheid in België t.o.v. Duitsland.

² Zie eveneens Tabel 5-6 (hoofdstuk 5)

2 Recente prestatie van de Belgische vleessector: Beknopte analyse van enkele economische kernvariabelen (Tom Strengs en Emmanuel de Bethune, CRB)

Allereerst beschouwen we de recente prestatie van de Belgische vleessector (periode 2006-2010) op basis van de evolutie van de loonkosten, toegevoegde waarde, tewerkstelling en productiviteit. We baseren ons hiervoor op gegevens van de RSZ (sectie 2.1) en op de structurele ondernemingsstatistieken van Eurostat (sectie 2.2).

2.1 De Belgische vleessector: analyse van de evolutie van de lonen op basis van RSZ-gegevens

2.1.1 Omschrijving van de vleessector

We definiëren de vleessector als het geheel van ondernemingen dat ressorteert onder de groep 10.1 ("verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten"), onderdeel van de afdeling 10 ("vervaardiging van voedingsmiddelen") en sectie C ("verwerkende nijverheid") in de economische activiteiten nomenclatuur NACE Rev. 2.

De vleessector wordt verder opgedeeld in volgende klassen³:

- Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte (klasse 10.11)
- Verwerking en conservering van gevogelte (klasse 10.12)
- Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte (klasse 10.13)

Sinds 2008 hanteren de lidstaten van de Europese Unie de economische activiteiten nomenclatuur NACE Rev.2, ter vervanging van NACE Rev.1.1. Dat heeft tot gevolg dat alle gegevens op sectorniveau in de jaren voorafgaand aan 2008 worden uitgedrukt in NACE Rev.1.1 en de gegevens voor de jaren vanaf 2008 in NACE Rev.2⁴.

Aangezien we niet over voldoende gedetailleerde gegevens beschikken om te corrigeren voor deze verschillen wordt hier in het verdere verloop van deze nota geen rekening mee gehouden. Een vergelijking tussen de evolutie vóór 2008 en de evolutie vanaf 2008 dient dus steeds onder voorbehoud te gebeuren.

³ In bijlage 2 kan u een overzicht vinden van de activiteiten die worden ondergebracht onder de verschillende sectorcodes.

⁴ Er zijn een aantal verschillen tussen beide classificaties. Vooreerst bestaat er in NACE Rev.1.1 geen afdeling voor de voedingsmiddelen apart, maar wordt de vervaardiging van voedingsmiddelen gecombineerd met de vervaardiging van dranken in de afdeling 15 "Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken". Ten tweede komen de klassen 10.11 ("Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte"), 10.12 ("Verwerking en conservering van gevogelte") en 10.13 ("Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte") niet helemaal overeen met de klassen 15.11 ("Productie en conservering van vlees"), 15.12 ("Productie en conservering van vlees van gevogelte") en 15.13 ("Vervaardiging van vleeswaren en conserven"), respectievelijk. We noteren volgende verschillen:

- 1) De productie van vers en diepgevroren vlees van konijnen werd voorheen ondergebracht bij 15.12 ("Productie en conservering van vlees van gevogelte") en wordt nu ondergebracht bij 10.11 ("Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte").
- 2) De vervaardiging van verse en diepgevroren kant- en klaar maaltijden die vlees bevatten, alsook de vervaardiging van vleesextracten en vleessappen werden voorheen ondergebracht bij 15.13 ("Vervaardiging van vleeswaren en conserven") maar worden nu ondergebracht bij 10.85 ("Vervaardiging van bereide maaltijden en schotels") en 10.89 ("Vervaardiging van andere voedingsmiddelen"), respectievelijk.

2.1.2 De loonontwikkeling in de Belgische vleessector

Grafiek 2-1 geeft de evolutie van de bruto-uurlonen voor de voedingsnijverheid, de vleessector en de subsectoren weer. Deze werden bekomen op basis van kwartaalgegevens van de RSZ betreffende de aangegeven brutolonen en de bezoldigde periodes van de werknemers onderworpen aan de sociale zekerheid (en omvatten bijgevolg geen zelfstandigen).

De RSZ verstrekt gedetailleerde gegevens betreffende de gewerkte uren van de deeltijdse werknemers. Voor voltijdse werknemers wordt enkel het aantal gewerkte dagen op kwartaalbasis weergegeven. Om te komen tot een totaal van het aantal gewerkte uren dienen bijgevolg een aantal bijkomende berekeningen uitgevoerd te worden⁵.

In bijlage zetten we de evolutie van de uurlonen en de gewerkte uren van de werknemers in de vleessector op basis van de gegevens van de RSZ af tegenover de evolutie van de uurloonkost en de gewerkte uren van de werknemers voor de sector van de voedingsmiddelen, dranken en tabak (afdelingen 10 t.e.m. 12 in NACE Rev.2) op basis van gegevens uit de Nationale Rekeningen en de evolutie van de uurloonkost in de privésector in België zoals gepubliceerd in het jaarlijkse Technische Verslag van het secretariaat van de CRB (samen met het gewogen gemiddelde in de drie buurlanden). Dit ten einde een beeld te krijgen van de mate waarin de loonkostontwikkeling in de voedingsnijverheid en de vleessectoren het gemiddelde van de privésector al dan niet overtreft.

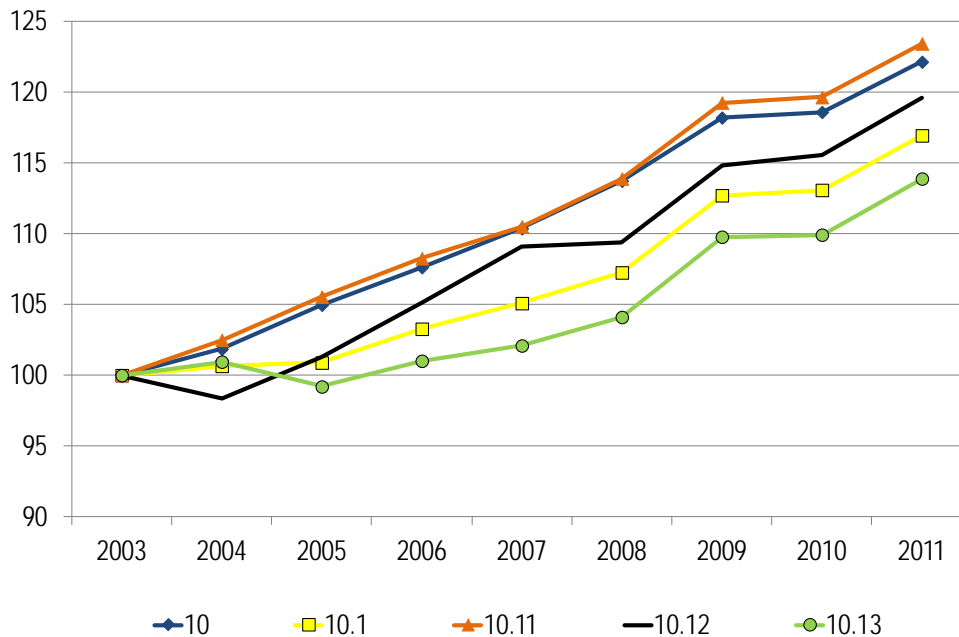
⁵ Om te komen tot een totaal van het aantal gewerkte uren voor zowel de deeltijdse als voltijdse werknemers dienen bijgevolg eerst het aantal gewerkte dagen van de voltijdse werknemers omgezet te worden in gewerkte uren. We doen dit door uit te gaan van een maatman van 38u per week. De maatman drukt uit hoeveel uren de gemiddelde voltijdse werknemer gewoonlijk werkt per week. Gewerkte dagen worden aldus vermenigvuldigd met een factor 7,6 (= 38 gedeeld door 5) om te komen tot het aantal gewerkte uren.

Verder wordt er nog een correctie uitgevoerd voor vakantiedagen en wettelijke feestdagen. De vakantiedagen voor bedienden zijn immers inbegrepen in de gegevens van de RSZ. Omdat het niet om gepresteerde arbeidsdagen gaat, laten we de vakantiedagen niet meetellen in de raming van het arbeidsvolume. Dit is naar analogie met de Nationale Rekeningen. Voor de arbeiders corrigeren we het aantal gewerkte dagen bijgevolg met een schatting van 10 wettelijke feestdagen. De correctie voor bedienden bedraagt 10 wettelijke feestdagen plus 20 conventionele vakantiedagen. Deze correctie gebeurt op jaarbasis. De kwartaalgegevens van de RSZ worden bijgevolg als volgt bewerkt:

$$\text{totaal aantal gewerkte uren} = \text{uren}_{\text{deeltijds}} + 7,6 \times (\text{dagen}_{\text{voltijs}}^{\text{arbeiders}} - 2,5) + 7,6 \times (\text{dagen}_{\text{voltijs}}^{\text{bedienden}} - 7,5)$$

Vervolgens worden de bekomen uren op kwartaalbasis opgeteld om tot een jaartotaal te komen. (Zie ook Boussé en Herremans, 2010, "Vlaamse arbeidsrekening. Raming van het arbeidsvolume bij loontrekkenden", Steunpunt Werk en Sociale Economie)

Grafiek 2-1 : Evolutie van de bruto-uurlonen in de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren, België, 2003-2011 (2003=100)

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

Grafiek 2-1 toont aan dat de brutolonen per gewerkt uur in de vleessector (10.1) van 2003 tot 2011 stegen met 16,92%. De stijging van de brutolonen per uur in de vleessector was daarmee lager dan in de voedingsnijverheid in haar geheel (code 10), waar de brutolonen per uur toenamen met 22,12% over dezelfde periode⁶. Binnen de vleessector merken we een sterker dan gemiddelde stijging voor de klassen 10.11 (23,41%) en 10.12 (19,54%). De klasse 10.13 kent een minder forse toename (13,88%) dan het gemiddelde van de vleessector. Enkel in sector 10.11 (verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte) stegen de bruto-uurlonen sterker dan in de voedingsnijverheid als geheel.

2.2 Internationale vergelijking van de prestatie van de vleessector en subsectoren

Teneinde een beeld te krijgen van de relatieve omvang van de loonstijgingen in de Belgische vleessector vergelijken we de evolutie van de loonkosten in België met deze in Duitsland.

⁶ Omwille van methodologische verschillen tussen landen bij de berekening van de structurele ondernemingsstatistieken werd ervoor geopteerd geen analyse van het *niveau* van de loonkosten te ondernemen. Berekeningen van niveau's (van loonkosten, productiviteit,...) zijn gevoeliger voor meetfouten dan berekeningen in termen van groeivoeten. Dit omdat meetfouten en methodologische verschillen, in de mate dat ze consistent zijn doorheen de tijd, geen invloed uitoefenen op de evolutie van de onderliggende variabele.

We doen hiervoor beroep op de structurele ondernemingsstatistieken⁷ ('Structural Business Statistics') van Eurostat, aangezien deze databank de enige databron is die enigszins internationaal geharmoniseerde gegevens aanbiedt op voldoende gedetailleerd sectorniveau⁸ (3 of 4 digits in NACE-code).

Als internationale benchmark werd voor Duitsland geopteerd, daar de cijfers voor Frankrijk en Nederland in SBS enerzijds te veel hiaten bevatten en anderzijds, ons inziens, te grote variaties vertonen⁹. Een vergelijking met de drie buurlanden, naar analogie van het Technisch Verslag van de CRB in uitvoering van de Wet van 1996, was bijgevolg niet haalbaar.

In Tabel 2-1 en Tabel 2-2 wordt een overzicht geboden van de evolutie van de loonkosten¹⁰, gewerkte uren, toegevoegde waarde en winsten in de voedingsnijverheid, de vleessector en subsectoren in België en Duitsland, resp. De gewerkte uren hebben enkel betrekking op de werknemers. De toegevoegde waarde wordt uitgedrukt in waardetermen en tegen factorkosten, d.w.z. de toegevoegde waarde aan marktprijzen min het saldo van productgebonden en niet-productgebonden belastingen en subsidies. Als indicator voor het verloop van de winsten gebruiken we het 'winstaandeel', gedefinieerd als het aandeel van het bruto-exploitatietooverschot in de toegevoegde waarde. Het winstaandeel is zodoende de tegenwaarde van het loonaandeel¹¹.

De gegevens in Tabel 2-1 en Tabel 2-2 worden grafisch voorgesteld in Grafiek 2-2 t.e.m. Grafiek 2-6, waar telkens de evolutie van de uurloonkost, de toegevoegde waarde, de gewerkte uren van de werknemers en het winstaandeel wordt weergegeven voor België (rode lijn) en Duitsland (groene lijn). De startpositie in 2006 (index=100) wordt weergegeven door de blauwe lijn.

⁷ De belangrijkste bron voor de 'Structural Business Statistics' in België is de jaarlijkse enquête naar de structuur van de ondernemingen. De steekproef bevat alle grote ondernemingen (20 of meer werknemers of een omzet groter dan 8 miljoen EUR) en stelselmatig lagere percentages van kleinere ondernemingen (en bijgevolg slechts weinig zelfstandigen). Andere hulpbronnen voor het opstellen van de structurele ondernemingsstatistieken zijn de BTW-aangiften, de RSZ-aangiften, de balanscentrale van de NBB en de Prodcum-enquête van Eurostat. De beschouwde periode is het boekjaar.

Dezelfde informatie wordt ook ingezameld in andere Europese landen. De aldus ingewonnen informatie laat toe om op Europees niveau vergelijkbare statistieken over de structuur van de ondernemingen op te maken. De Europese wetgeving m.b.t. de structurele ondernemingsstatistieken laat de nationale instanties de keuze betreffende de gegevensbronnen. In de meeste landen wordt een combinatie gebruikt van enquêtegegevens en administratieve gegevens. Dit maakt het moeilijk de betrouwbaarheid van de gegevens na te gaan. Vergelijkingen tussen landen of doorheen de tijd kunnen soms beperkt worden door methodologische verschillen.

⁸ De beschikbare gegevens zijn bijgevolg meer gedetailleerd dan de Nationale Rekeningen, die slechts informatie verschaffen tot op A64-niveau (NACE Rev.2). Voor ondernemingen die actief zijn in meer dan één economische branche wordt het totaal van de omzet, toegevoegde waarde,... van die onderneming ondergebracht onder de hoofdactiviteit van de onderneming (de hoofdactiviteit is normaal gesproken die activiteit die de meeste toegevoegde waarde genereert).

⁹ Ook wat betreft de cijfers voor Duitsland is een caveat op zijn plaats. Voor Duitsland zijn geen cijfers beschikbaar m.b.t. de gewerkte uren in 2008 in NACE Rev.1.1, hetgeen evenwel noodzakelijk is voor een correcte overgang van NACE Rev.1.1 naar NACE Rev.2. Bijgevolg werd voor dat jaar een schatting gemaakt van de gewerkte uren op basis van de gewerkte uren voor 2008 in NACE Rev.2 en de verhouding tussen de loonmassa in NACE Rev.1.1 en de loonmassa in NACE Rev.2 voor het jaar 2008. De onderliggende hypothese zijnde dat het verschil in loonmassa tussen beide classificaties een goede indicatie is van het verschil in gewerkte uren tussen de beide classificaties. De gebruikte formule is de volgende:

$$uren_{2008}^{NACE Rev.1.1} = uren_{2008}^{NACE Rev.2} \times \frac{loonmassa_{2008}^{NACE Rev.1.1}}{loonmassa_{2008}^{NACE Rev.2}}$$

¹⁰ We beschouwen de loonkosten per gewerkt uur. De loonkost per gewerkt uur wordt gedefinieerd als "personnel costs" (V13310) over "number of hours worked by employees" (V16150), waarbij "personnel costs" gelijk is aan de som van het brutoloon en de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid ("social security costs").

¹¹ Het loonaandeel wordt gedefinieerd als het aandeel van de loonmassa in de toegevoegde waarde. Bijgevolg is de som van het loonaandeel en het winstaandeel, per definitie, steeds gelijk aan 1.

Tabel 2-1 : Evolutie van geselecteerde indicatoren voor de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren op basis van SBS-gegevens, België, 2006-2011 (2006=100)

België	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SBS						
<i>10 - Voeding</i>						
Uurloonkost	100	102,9	104,4	109,3	109,6	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	101,2	102,6	101,1	102,5	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	105,3	108,8	113,4	113,2	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	104,1	106,1	112,2	110,4	n.b.
Winsttaandeel	100	101,6	102,3	103,9	101,0	n.b.
Loonaandeel	100	98,9	98,4	97,4	99,3	n.b.
<i>10.1 - Vleessector</i>						
Uurloonkost	100	101,1	101,5	111,2	108,0	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	94,1	95,8	92,8	98,8	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	101,6	102,8	104,1	110,9	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	108,0	107,3	112,1	112,2	n.b.
Winsttaandeel	100	114,1	111,9	102,2	108,4	n.b.
Loonaandeel	100	93,6	94,5	99,2	96,2	n.b.
<i>10.11 - Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte</i>						
Uurloonkost	100	103,4	108,4	118,8	112,9	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	98,2	96,8	93,2	92,4	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	105,1	116,6	113,4	102,0	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	107,1	120,4	121,6	110,4	n.b.
Winsttaandeel	100	108,0	123,6	105,4	94,6	n.b.
Loonaandeel	100	96,6	90,0	97,7	102,2	n.b.
<i>10.12 - Verwerking en conservering van gevogelte</i>						
Uurloonkost	100	102,1	100,1	103,6	102,9	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	89,0	84,8	82,3	96,6	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	112,1	105,7	96,0	117,7	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	125,8	124,7	116,5	121,9	n.b.
Winsttaandeel	100	151,3	153,6	130,6	142,5	n.b.
Loonaandeel	100	81,1	80,3	88,9	84,4	n.b.
<i>10.13 - Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte</i>						
Uurloonkost	100	99,3	97,5	109,2	107,0	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	93,1	99,4	96,6	104,6	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	96,1	93,8	102,4	116,4	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	103,2	94,4	105,9	111,2	n.b.
Winsttaandeel	100	107,4	93,6	94,0	106,2	n.b.
Loonaandeel	100	96,2	103,3	103,1	96,2	n.b.

Bron: Eurostat Structural Business Statistics

Tabel 2-2 : Evolutie van geselecteerde indicatoren voor de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren op basis van SBS-gegevens, Duitsland, 2006-2011 (2006=100)

Duitsland	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SBS						
<i>10 - Voeding</i>						
Uurloonkost	100	97,1	95,6	103,0	96,8	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	104,0	109,5	97,4	111,7	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	102,3	99,3	97,7	103,6	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	98,4	90,7	100,3	92,7	n.b.
Winsttaandeel	100	102,3	90,1	95,2	92,1	n.b.
Loonaandeel	100	98,7	105,4	102,7	104,3	n.b.
<i>10.1 - Vleessector</i>						
Uurloonkost	100	94,1	102,0	106,7	104,6	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	101,1	96,7	82,8	97,0	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	99,1	92,2	93,2	99,5	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	97,9	95,4	112,6	102,5	n.b.
Winsttaandeel	100	106,7	88,2	109,7	96,9	n.b.
Loonaandeel	100	96,1	106,9	94,8	102,0	n.b.
<i>10.11 - Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte</i>						
Uurloonkost	100	100,7	114,8	112,6	108,6	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	102,3	98,9	98,4	123,3	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	112,4	131,7	122,1	149,5	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	109,8	133,2	124,1	121,3	n.b.
Winsttaandeel	100	114,4	123,9	115,2	117,4	n.b.
Loonaandeel	100	91,7	86,2	90,7	89,6	n.b.
<i>10.12 - Verwerking en conservering van gevogelte</i>						
Uurloonkost	100	107,8	129,3	113,9	99,8	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	97,0	81,9	88,8	109,1	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	118,1	117,9	100,4	116,7	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	121,8	144,0	113,0	107,0	n.b.
Winsttaandeel	100	126,1	123,2	98,6	115,4	n.b.
Loonaandeel	100	88,5	89,8	100,8	93,3	n.b.
<i>10.13 - Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte</i>						
Uurloonkost	100	92,1	97,8	103,9	102,8	n.b.
Gewerkte uren (werknemers)	100	101,2	97,8	80,6	92,9	n.b.
Toegevoegde waarde (nominaal)	100	95,8	84,4	88,4	90,5	n.b.
Waardeproductiviteit van arbeid	100	94,6	86,3	109,7	97,4	n.b.
Winsttaandeel	100	104,3	77,5	110,1	91,2	n.b.
Loonaandeel	100	97,4	113,4	94,7	105,6	n.b.

Bron: Eurostat Structural Business Statistics

Definitie van enkele begrippen

Uurloonkost = De loonkost voor de werkgever, gedefinieerd als de som van het brutoloon en de sociale zekerheidsbijdragen van de werkgever, gedeeld door het aantal gewerkte uren van de werknemers.

Toegevoegde waarde (nominaal) = De nominale toegevoegde waarde wordt gedefinieerd als het saldo van de productiewaarde min de waarde van het intermediaire verbruik. In de hier gepresenteerde tabellen en grafieken wordt de toegevoegde waarde steeds uitgedrukt tegen factorkosten, d.i. de bruto toegevoegde waarde aan marktprijzen min het saldo van productgebonden en niet-productgebonden belastingen en subsidies.

Waardeproductiviteit van arbeid = Deze indicator drukt uit hoeveel nominale toegevoegde waarde wordt gegenereerd per gewerkt uur. Het begrip "waardeproductiviteit" mag niet worden verward met het begrip "technische productiviteit" dat weergeeft hoeveel toegevoegde waarde *in volume* (het aantal "stuks") wordt gegenereerd per gewerkt uur.

Winsttaandeel = Het aandeel van het bruto-exploitatieoverschot in de toegevoegde waarde. Het is de tegenwaarde van het loonaandeel en drukt uit hoeveel van de toegevoegde waarde toekomt aan de factor 'kapitaal'. De som van het loonaandeel en het winstaandeel is, per definitie, steeds gelijk aan 1.

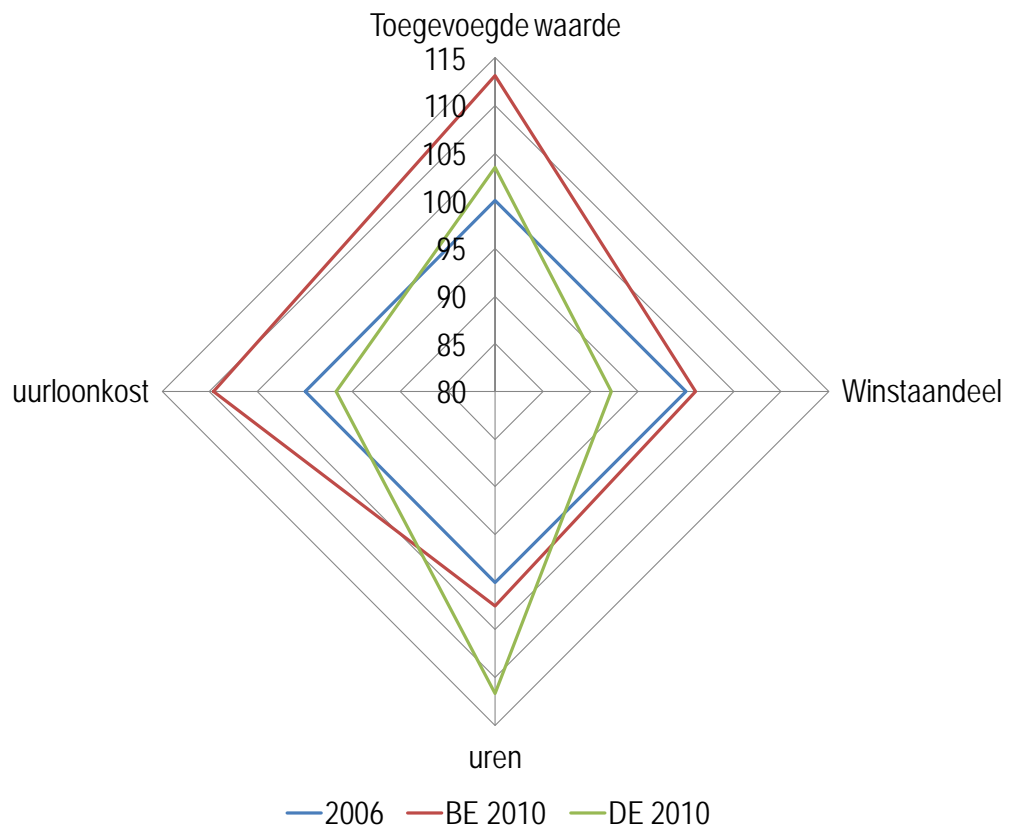
Bruto-exploitatieoverschot = Gedefinieerd als de restwaarde van de nominale toegevoegde waarde (inclusief afschrijvingen en belastingen) na aftrek van de loonmassa.

Loonaandeel = Het aandeel van de loonmassa in de toegevoegde waarde, het drukt uit hoeveel van de toegevoegde waarde toekomt aan de factor 'arbeid'.

2.2.1 De voedingsnijverheid

Grafiek 2-2 toont aan dat de Belgische voedingsnijverheid relatief goed presteert in vergelijking met haar Duitse evenknie. De toegevoegde waarde nam in België toe met 13,2% tussen 2006 en 2010, terwijl de toegevoegde waarde in de Duitse voedingsnijverheid slechts toenam met 3,6% over dezelfde periode. De gewerkte uren daarentegen namen in België toe met 2,5%, terwijl de uren in Duitsland een groei kenden van 11,7%. Deze evolutie vertaalt zich in een stijgende waardeproductiviteit van arbeid in België (+10,39%) en een dalende waardeproductiviteit in Duitsland (-7,28%), hetgeen een toename toelaat van de uurloonkosten in België (+9,6%) en leidt tot een daling van de uurloonkosten in Duitsland (-3,2%).

Grafiek 2-2 : Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Voedingsnijverheid (10), 2006-2010 (2006=100)

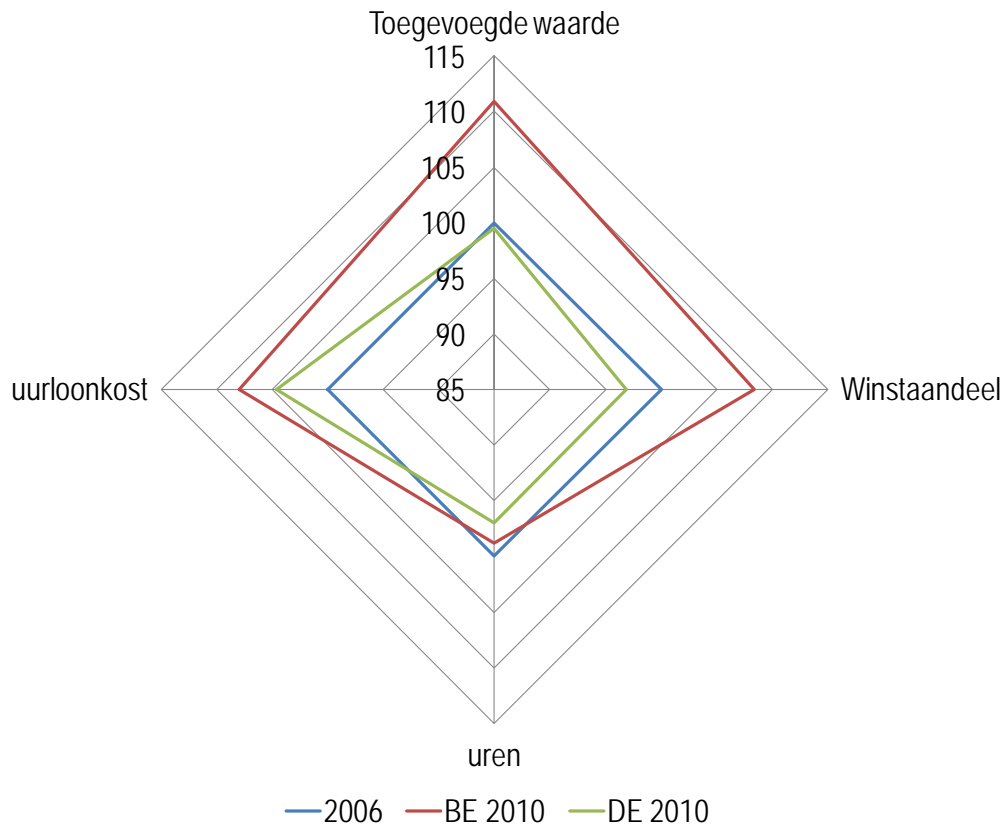
Bron: Eurostat Structural Business Statistics

De toename van de uurloonkosten in België blijft evenwel onder de toename van de waardeproductiviteit van arbeid, zodanig dat het loonaandeel in België licht afneemt (-0,73%) en het winstaandeel licht toeneemt (+1%). In Duitsland is de afname van de uurloonkosten evenwel onvoldoende om de afname in de waardeproductiviteit te compenseren, waardoor het loonaandeel in de Duitse voedingsnijverheid toeneemt (+4,35%) en het winstaandeel afneemt (-7,9%).

2.2.2 De vleessector

In Grafiek 2-3 beschouwen we de vleessector afzonderlijk. Ook hier merken we een toename van de toegevoegde waarde in België (+10,9%) en een lichte daling van de toegevoegde waarde in Duitsland (-0,5%). De gewerkte uren kennen een beperkte negatieve groei in België (-1,2%) in vergelijking met Duitsland (-3%). Dit heeft tot gevolg dat de waardeproductiviteit van arbeid zowel in België als Duitsland toeneemt (+12,23% en +2,55%, resp.). De toename van de productiviteit in België is evenwel voornamelijk het gevolg van een sterke toename van de toegevoegde waarde, terwijl de stijgende productiviteit in de Duitse vleessector uitsluitend het gevolg is van een daling van het aantal gewerkte uren.

Grafiek 2-3 : Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Vleessector (10.1), 2006-2010 (2006=100)

Bron: Eurostat Structural Business Statistics

Zowel in België als in Duitsland nemen de uurloonkosten toe (+8% in België en +4,6% in Duitsland). Door de sterkere toename van de waardeproductiviteit (+ 12%) in België neemt het loonaandeel in de Belgische vleessector af (-3,76%) en neemt het winstaandeel sterk toe (+8,4%). In de Duitse vleessector daarentegen is er slechts een stijging van de waardeproductiviteit met 2,55%, waardoor het loonaandeel toeneemt (+2,01%) en het winstaandeel afneemt (-3,1%).

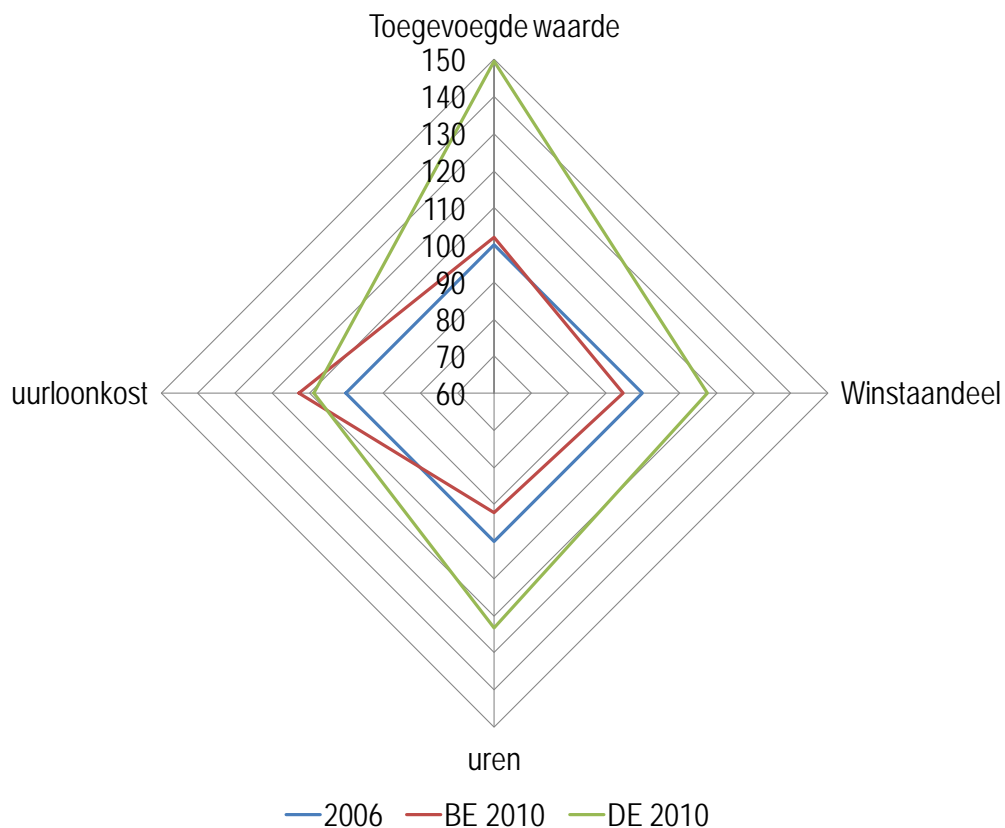
Het beeld van de vleessector komt daarmee in grote lijnen overeen met het beeld van de voedingsnijverheid als geheel. Enkel de gewerkte uren vertonen een tegengestelde evolutie in de vleessector in vergelijking met de voedingssector. Zowel in België als in Duitsland nemen de gewerkte uren af, terwijl deze in de voedingsnijverheid als geheel toenemen. Ook de Duitse uurloonkosten nemen toe in de vleessector, terwijl deze in de Duitse voedingsnijverheid een dalende trend vertonen. Doordat de waardeproductiviteit sterker toeneemt dan de uurloonkosten doet de Belgische vleessector, niettegenstaande sterker gestegen uurloonkosten, het in de periode 2006-2010 relatief 'goed' t.o.v. Duitsland. De Belgische vleessector lijkt zich net zoals de voedingsnijverheid in haar geheel toe te leggen op activiteiten die de mogelijkheid bieden om zowel de toegevoegde waarde als de loonkosten sneller te laten stijgen dan in Duitsland. Dit beeld is echter mogelijk nog te geaggregeerd en kan belangrijke verschillen tussen de subsectoren in de vleessector verbergen.

2.2.3 De vleesverwerkende nijverheid (10.11)

In Grafiek 2-4 zoomen we in op de sector van de vleesverwerking, exclusief gevogelte (klasse 10.11 in NACE Rev.2). Meteen valt op dat deze subsector veel minder sterk presteert dan de vleessector als geheel. De toegevoegde waarde in de Belgische vleesverwerkende sector nam amper toe over de periode 2006-2010 (+2%), terwijl dezelfde sector in Duitsland haar toegevoegde waarde met bijna de helft zag toenemen (+49,5%).

Ook qua arbeidsvolume presteert de Belgische vleesverwerkende industrie minder goed dan Duitsland: het aantal gewerkte uren daalde in België met 7,6%, terwijl in Duitsland een groei werd opgetekend van 23,3%.

Grafiek 2-4 : Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Vleesverwerkende nijverheid (10.11), 2006-2010 (2006=100)

Bron: Eurostat Structural Business Statistics

Niettemin nam de uurloonkost in de Belgische vleesverwerking sterker toe dan in Duitsland (+12,9% versus +8,6%, resp.). De waardeproductiviteit van arbeid nam echter toe in beide landen, hoewel deze productiviteitsstijging in België (+10,43%) voornamelijk het gevolg is van een afname van het aantal gewerkte uren, terwijl in Duitsland de productiviteit toeneemt (+21,29%) en dit niettegenstaande een sterke stijging van het aantal gewerkte uren. Een en ander vertaalt zich in een stijgend loonaandeel in de Belgische vleesverwerkende sector (+2,20%) en bijgevolg in een dalend winstaandeel (-5,4%). In de Duitse vleesverwerkende nijverheid, daarentegen, nam het loonaandeel sterk af (-10,42%), hetgeen overeenkomt met een sterke toename van het winstaandeel (+17,4%).

De Belgische vleesverwerkende nijverheid presteert bijgevolg relatief zwak, zowel in absolute termen (amper toename van de toegevoegde waarde, verlies aan tewerkstelling) als ten opzichte van de vleessector en de voedingsnijverheid als geheel. De vleesverwerking in Duitsland doet het in deze subsector in vergelijking met België uitstekend met een sterke groei van de toegevoegde waarde en de gepresteerde uren tussen 2006 en 2010. Bovendien overtreft de sector van de vleesverwerking in Duitsland hiermee de prestaties van de globale Duitse vleessector en de Duitse voedingsnijverheid. Hetgeen doet vermoeden dat er binnen de Duitse vleessector een comparatief voordeel bestaat in vleesverwerkende activiteiten.

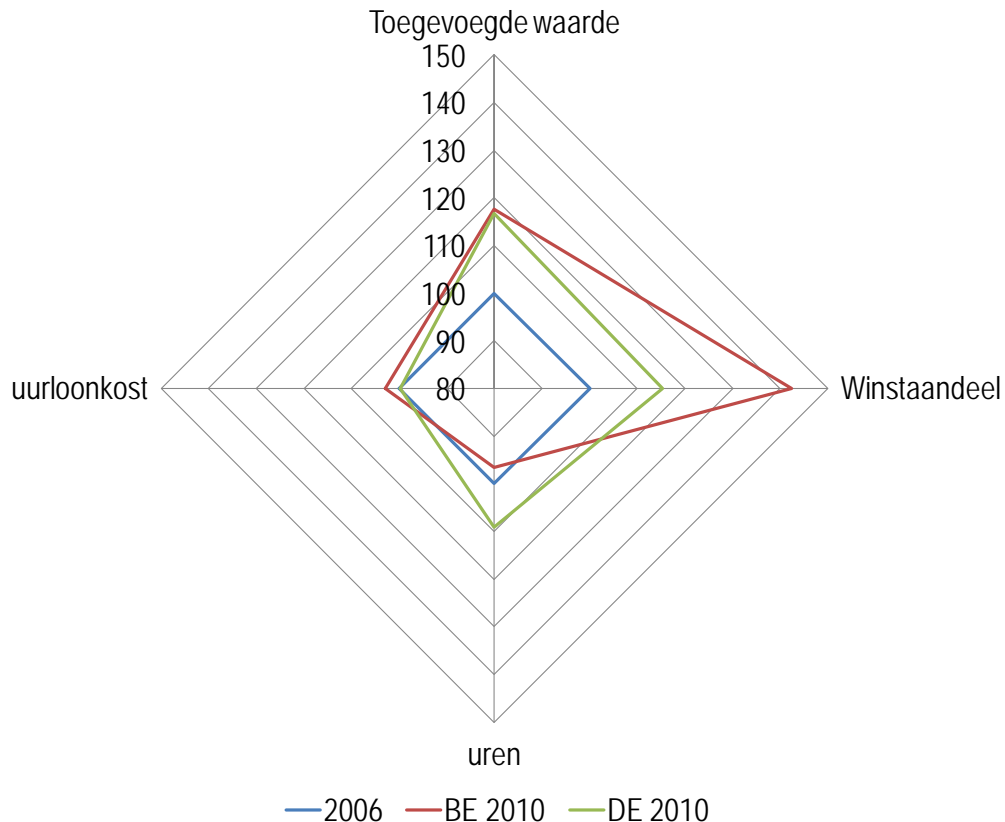
2.2.4 De verwerking van gevogelte (10.12)

In Grafiek 2-5 wordt de situatie in de sector van de 'verwerking en conservering van gevogelte' uitgelicht (klasse 10.12 in NACE Rev.2). Zowel België als Duitsland kennen een toename van de toegevoegde waarde over de periode 2006-2010 van respectievelijk 17,7% en 16,7%. Echter, in België daalt het aantal gepresteerde uren (-3,4%) terwijl Duitsland een toename optekent van het aantal gepresteerde uren (+9,1%). Dit vertaalt zich in een sterkere productiviteitsstijging in België (+21,87%) dan in Duitsland (+7,01%). De betere prestatie van België op het vlak van productiviteit is hier echter volledig te wijten aan de daling van het arbeidsvolume.

De uurloonkosten namen in België licht toe (+2,9%) en bleven in Duitsland quasi stabiel (-0,2%). Dit alles geeft aanleiding tot een daling van het loonaandeel in België (-15,56%) en een stijging van het winstaandeel (+42,5%). In Duitsland neemt het loonaandeel eveneens af, weze het minder dan in België (-6,72%), hetgeen overeenkomt met een toename van het winstaandeel (+15,4%).

Niettegenstaande de sterke prestatie van Duitsland in de verwerking van gevogelte en de relatief lage loonkostenontwikkeling (in vergelijking met België) stijgt het Duitse loonaandeel in de sector relatief t.o.v. België. Deze ontwikkeling is het rechtstreekse gevolg van de toename van het aantal gewerkte uren in Duitsland t.o.v. de afname van het aantal gewerkte uren in België, hetgeen zich vertaalt in een sterke relatieve productiviteitsstijging in België t.o.v. Duitsland.

Grafiek 2-5 : Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Verwerking van gevogelte (10.12), 2006-2010 (2006=100)

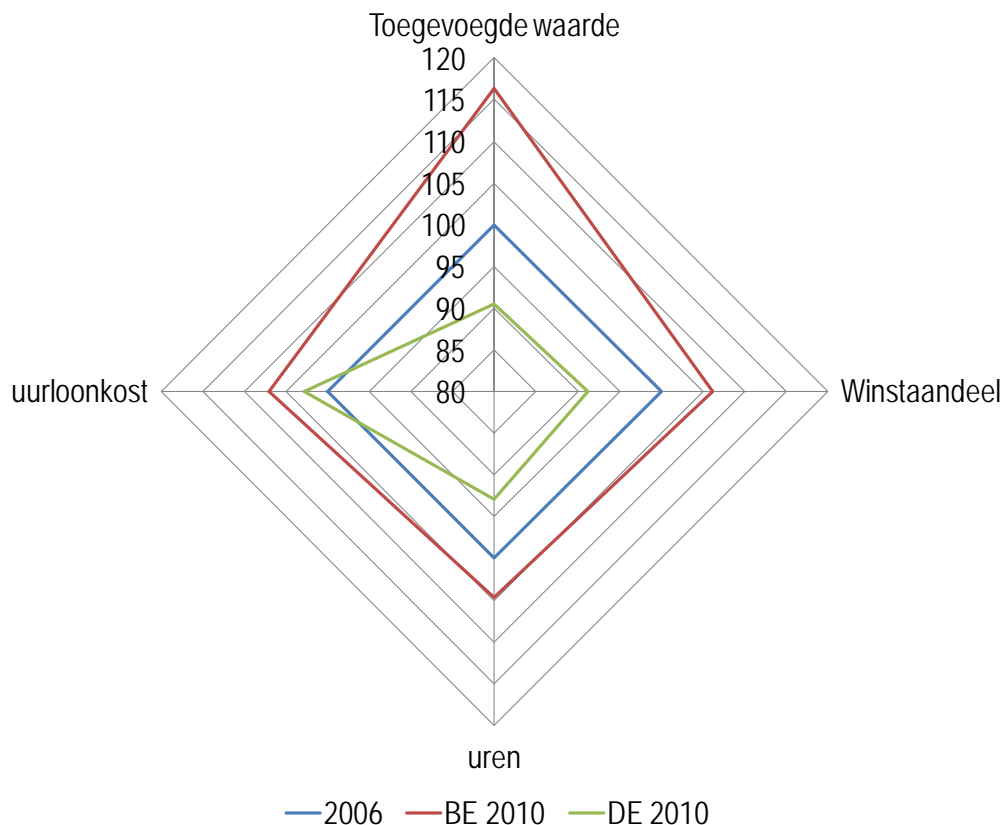
Bron: Eurostat Structural Business Statistics

2.2.5 De vervaardiging van producten van vlees en van vlees van gevogelte (10.13)

Grafiek 2-6 geeft een overzicht van de ontwikkelingen in de sector van de 'vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte' (klasse 10.13 in NACE Rev.2). België kent in deze sector een toename van de toegevoegde waarde (+16,4%) en het aantal gepresteerde uren (+4,6%), terwijl Duitsland een daling laat optekenen van de toegevoegde waarde (-9,5%) en het aantal gepresteerde uren (-7,1%). Dit geeft aanleiding tot een sterkere productiviteitsstijging in België in vergelijking met Duitsland (+11,21% t.o.v. -2,60%, resp.), dit ondanks de groei van het arbeidsvolume in België en de daling van het arbeidsvolume in Duitsland.

De uurloonkost neemt in de Belgische vleesvervaardiging evenwel meer toe dan in Duitsland (+7% t.o.v. +2,8%). Niettemin zorgt de stevige productiviteitsstijging in België ervoor dat het loonaandeel in België beduidend afneemt (-3,77%) met een stijging van het winstaandeel (+6,2%) als gevolg. In Duitsland neemt het loonaandeel evenwel toe (+5,57%), niettegenstaande een relatief zwakke toename van de uurloonkosten, zodanig dat het Duitse winstaandeel gevoelig afneemt (-8,8%). We kunnen bijgevolg besluiten dat België goed presteert in de sector van de vervaardiging van vleesproducten, terwijl het belang van deze sector in Duitsland over de beschouwde periode lijkt af te nemen, zowel in termen van toegevoegde waarde als in termen van tewerkstelling, hoewel in absolute termen de sector van de vleesvervaardiging in Duitsland nog steeds veruit de grootste subsector binnen de vleessector is (op vlak van tewerkstelling en toegevoegde waarde).

Grafiek 2-6 : Vergelijking van de evolutie van geselecteerde indicatoren tussen België en Duitsland, Vervaardiging van producten van vlees en van vlees van gevogelte (10.13), 2006-2010 (2006=100)

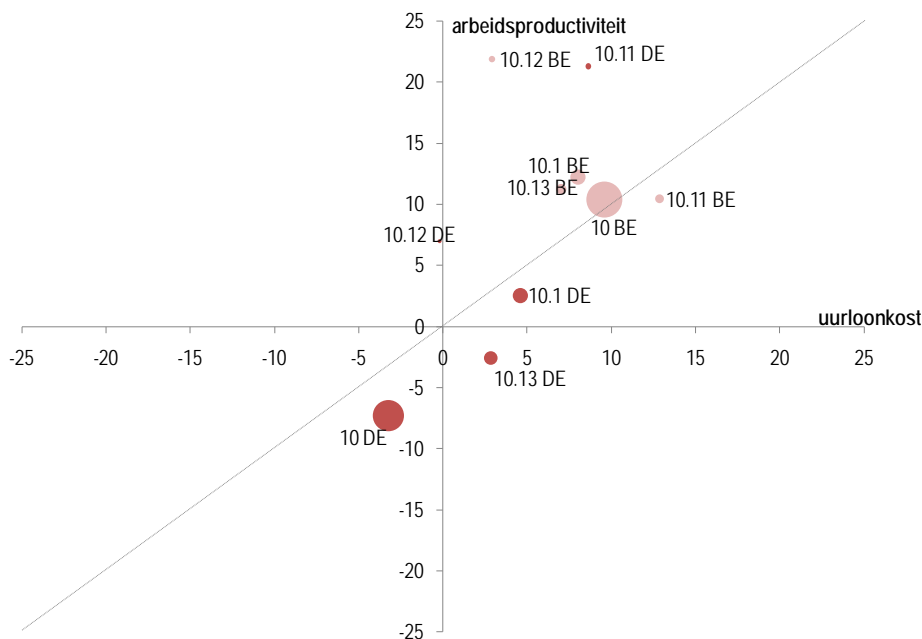
Bron: Eurostat Structural Business Statistics

2.2.6 Samenvattend

Het voorgaande geeft aanleiding tot de hypothese dat Duitsland zich binnen de vleessector steeds meer specialiseert in vleesverwerkende activiteiten (subsector 10.11), terwijl België zich steeds meer toelegt op de vervaardiging van vleesproducten (subsector 10.13). Deze stelling wordt verder ondersteund door het beeld in Grafiek 2-7, dewelke de hypothese ondersteunt dat de Belgische vleessector (lichtgekleurde bellen) zich meer toespitst op een strategie die aanleiding geeft tot hogere loon- en productiviteitsstijgingen, terwijl de Duitse vleesbedrijven (donkergekleurde bellen) meer een strategie lijken te volgen die gemiddeld gericht is op relatief lage loon- en productiviteitsstijgingen

Voor de voedingsnijverheid als geheel merken we dat de Duitse voedingsnijverheid gekenmerkt wordt door dalende uurloonkosten en een dalende waardeproductiviteit, in tegenstelling tot de Belgische voedingsnijverheid waar de uurloonkosten met bijna 10% toenemen, maar de waardeproductiviteit van arbeid eveneens een toename kent van iets meer dan 10%. Zodoende neemt het loonaandeel in de Belgische voedingsnijverheid licht af (links van de diagonaal) en neemt het loonaandeel in de Duitse voedingsnijverheid toe (rechts van de diagonaal). Enkel in de subsector 10.11 (verwerking van vlees) is de groei van de waardeproductiviteit hoger dan in de Belgische sector. Gezien de groei van de uurloonkosten ook in de deelsector van de vleesverwerking (10.11) lager is dan in België, daalt het Duitse loonaandeel sterk terwijl deze in de Belgische vleesverwerking zelfs toeneemt.

Grafiek 2-7 : Evolutie van de loonkost en de productiviteit in de voedingsnijverheid, de vleessector en subsectoren, voor België en Duitsland, 2006-2011, groeivoeten

Noot: De grootte van de weergegeven bellen is een functie van het aandeel van de sector in de totale tewerkstelling in de industrie als geheel

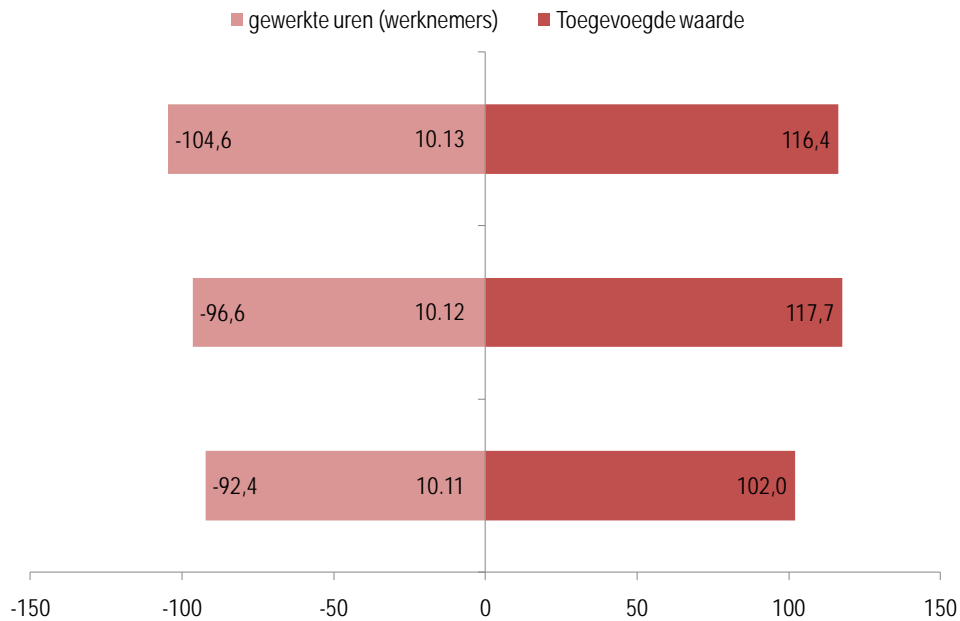
Bron: Eurostat Structural Business Statistics

In de volgende grafieken wordt de groei van de (nominale) toegevoegde waarde en de gewerkte uren voor de verschillende subsectoren van de vleessector tegen elkaar afgezet. We merken dat in België (Grafiek 2-8) de groei van zowel de toegevoegde waarde als de gewerkte uren over de periode 2006-2010 het sterkst was in de vervaardiging van vleesproducten (10.13) en het laagst in de vleesverwerking (10.11). De situatie in de Duitse vleessector (Grafiek 2-9) is het spiegelbeeld van de Belgische vleessector: de toegevoegde waarde en de gewerkte uren kennen de sterkste toename in de sector van de vleesverwerking (10.11) en de laagste toename in de sector van de vervaardiging van vleesproducten (10.13).

Dit alles ondersteunt het beeld van een Duitse vleessector die steeds meer opschuift in de richting van meer arbeidsintensieve activiteiten (zoals vleesverwerking) en een Belgische vleessector die daarentegen meer lijkt te verschuiven richting activiteiten met hogere groeimarges en loonstijgingen (zoals de vervaardiging van vleesproducten). De Duitse vleesbedrijven zijn m.a.w. gemiddeld meer gericht op kostencompetitie.

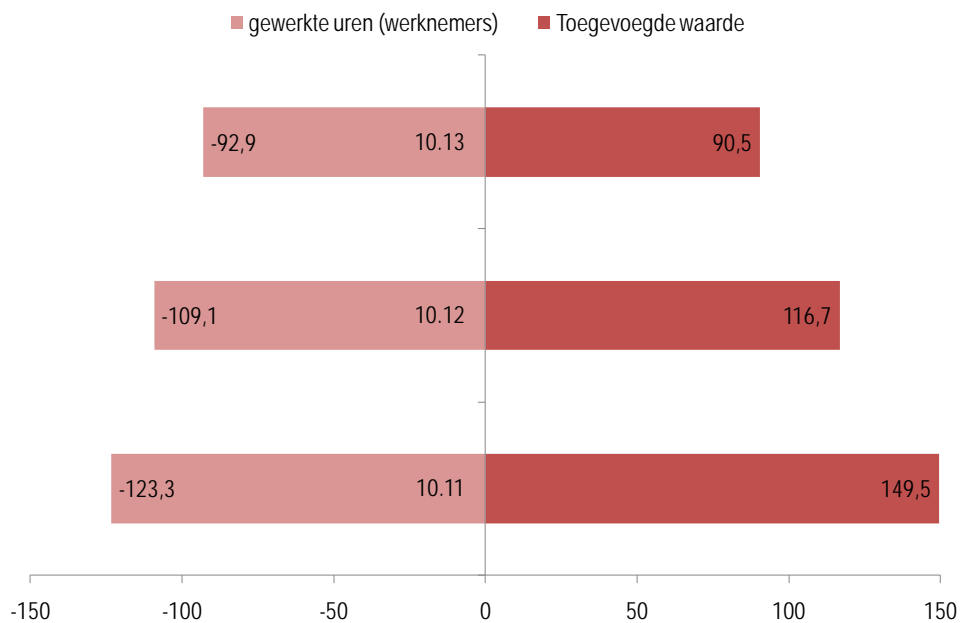
We kunnen stellen dat België in de sectoren 'verwerking van gevogelte' (10.12) en 'vervaardiging van vleesproducten' (10.13) in vergelijking met Duitsland het redelijk tot goed doet (in evolutie). In de sector 'verwerking van vleesproducten' (10.11) verliest België echter aan concurrentiekracht tegenover Duitsland.

Grafiek 2-8 : Evolutie van de gepresteerde uren en de toegevoegde waarde in de verschillende subsectoren, België, 2006-2010 (2006=100)

Bron: Eurostat Structural Business Statistics

Grafiek 2-9 : Evolutie van de gepresteerde uren en de toegevoegde waarde in de verschillende subsectoren, Duitsland, 2006-2010 (2006=100)

Bron: Eurostat Structural Business Statistics

3 Analyse van de winstgevendheid, de solvabiliteit en de liquiditeit van de vleessector (Jean-Paul Theunissen en Peter Van Herreweghe, FOD Economie)

3.1 Methodologische beschouwingen

Voor het analyseren van de rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de vleessector (NACE 10.1) werd een beroep gedaan op Bel-first, een databank van Bureau van Dijk die financiële informatie levert over ondernemingen in België en Luxemburg.

Op basis van een aantal criteria¹² werd uit deze databank een lijst van 171 vleesbedrijven geselecteerd. Deze lijst werd voor de geanalyseerde periode¹³ (2006 tot 2011) verder verfijnd¹⁴ waardoor het effectief aantal weerhouden ondernemingen sterk schommelde van jaar tot jaar. Voor deze bedrijven werd een aantal variabelen¹⁵ geselecteerd die ons moesten toelaten om de rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de vleessector en haar deelsectoren te berekenen. Benchmarking van de sector is gebeurd met de voedingsindustrie (NACE 10). Vergelijking met de vleessector in de buurlanden (Nederland, Frankrijk en Duitsland) was niet mogelijk door het ontbreken van de nodige financiële gegevens.

In de analyse wordt onder meer aandacht besteed aan de jaarlijks gemiddelde rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de vleessector en zijn deelsectoren, de rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit in 2011, benchmarking met de voedingsindustrie en de contributie van de 10 grootste ondernemingen (op basis van de omzet in de periode 2006 tot 2011) in de prestaties van de globale vleessector of van de verschillende deelsectoren.

3.2 Winstgevendheid

Voor het berekenen van de rendabiliteit of winstgevendheid van de sector werd uitgegaan van de ratio's bedrijfsresultaat (9901) / omzet (70) (operationele marge) en resultaat van het boekjaar (9904) / omzet (70) (ondernemingsmarge).

Onder rendabiliteit wordt hier bedoeld de winst (of verlies) die een ondernemer / zaakvoerder genereert uit verkopen van een onderneming en dit in tegenstelling tot de return die een aandeelhouder realiseert op zijn kapitaalbreng in een bedrijf.

¹² Bedrijven met hoofdactiviteitscode NACE-code 10.1, gevestigd in het Vlaams, Waals of Brussels gewest en die een jaarrekening met een volledig schema hebben neergelegd. Dit laatste criterium is erg belangrijk daar meestal enkel dergelijke ondernemingen melding maken van het omzetcijfer (in jaarrekeningen met een verkort schema is de vermelding van het omzetcijfer facultatief). Voor het berekenen van ratio's van rendabiliteit is het omzetcijfer imperatief.

¹³ Het jaar 2012 behoort niet tot de geanalyseerde periode daar slechts een beperkt aantal bedrijven hun jaarrekening voor dat jaar reeds hadden neergelegd.

¹⁴ De verfijning bestond er onder meer in dat sommige ondernemingen, waarvoor in een bepaald jaar geen omzetcijfer beschikbaar was, geschrapt werden. Eveneens niet weerhouden werd een multinationale onderneming actief in een drietal productgroepen (voedingsmiddelen en dranken, schoonmaakartikelen en producten voor persoonlijke verzorging) doch waarvan de tak vlees slechts een kleiner gedeelte van de totale omzet vertegenwoordigde. De opname van deze onderneming met haar gehele omzet zou de resultaten van de sector zwaar vertekend hebben. De verkopen gerelateerd tot enkel de tak vlees waren niet beschikbaar.

¹⁵ Geselecteerde variabelen: bedrijfsresultaat (9901), omzet (70), resultaat van het boekjaar (9904), eigen vermogen (10/15), vreemd vermogen (17/49), totaal passief (10/49), vorderingen op ten hoogste één jaar (40/41), geldbeleggingen (50/53), liquide middelen (54/58), voorraden (3), overlopende rekeningen van het actief (490/1), overlopende rekeningen van het passief (492/3), schulden op ten hoogste één jaar (42/48).

In de periode 2006 tot 2011 schommelde de operationele marge van de vleessector tussen 2,0 (2011) en 3,0% (2007). Met een jaarlijks gemiddelde marge van 2,4% bleef deze beneden het jaarlijks gemiddelde van de voedingssector (3,2%).

In 2011 vertegenwoordigde de deelsector 10.11 (voornamelijk slachthuizen) ongeveer 44% van de totale omzet van de vleessector tegenover respectievelijk 21 en 35% voor de takken 10.12 (gevogelte) en 10.13 (vleesbereiding).

De deelsector 10.11 was de minst rendabele tak van de vleessector met een jaarlijks gemiddelde operationele marge van 1,4% in de periode 2006 tot 2011 en 1,3% in 2011. Opvallend is dat de marge van de top 10 van ondernemingen in deze deelsector gemiddeld iets onder het niveau van de totale deelsector noteerde (0,9% tussen 2006 en 2011 en 0,6% in 2011). Met uitzondering van de jaren 2008 en 2009 was de deelsector 10.13 de meest rendabele tak met een jaarlijks gemiddelde operationele marge (2006 tot 2011) van 3,4% (2,7% voor de tak 10.12). De top 10 van ondernemingen in deze deelsector presteerde in 2011 beter dan de totale deelsector met een marge van 3,5% (ten overstaan van 2,9% voor de totale deelsector).

De daling van de marge in 2011 tot 2,0% (2,4% in 2010) was het gevolg van de afname (met 12,4%) op sectorniveau van het bedrijfsresultaat (voornamelijk te situeren bij 2 bedrijven in de top 10 van ondernemingen in deelsector 10.13) terwijl de omzet steeg met 4,3%. Met de daling volgde deze marge de evolutie in de voedingsindustrie waar de operationele marge in 2011 terugviel tot 2,8% (3,4% in 2010).

Wat betreft de spreiding van de operationele marge¹⁶ had een kwart van de ondernemingen in de vleessector in 2011 een operationele marge die kleiner was dan 0,01% (eerste kwartiel) terwijl een kwart van de ondernemingen een marge had die groter of gelijk was aan 4,1% (derde kwartiel). De mediaanwaarde bedroeg 1,7%.

De ondernemingsmarge van de vleessector fluctueerde tussen 0,7 (2011) en 2,7% (2006). De jaarlijks gemiddelde marge tussen 2006 en 2011 bedroeg 1,5%. Hiermee bleef de sector beneden het niveau van de voedingssector (2,2%).

De sterke daling van de ondernemingsmarge in 2011 (van 2,0% in 2010 naar 0,7%) valt te verklaren door de verzwakking van het resultaat na belastingen (-64,0%, hoofdzakelijk te situeren bij 2 bedrijven buiten de top 10 van ondernemingen in deelsector 10.13) terwijl de omzet van de sector toenam met 4,3%.

Alle deelsectoren presteerden zwak in 2011 met uitzondering van de tak 10.11. Alhoewel de deelsector 10.11, met een jaarlijks gemiddelde ondernemingsmarge van 1,1% (tegenover respectievelijk 1,2% en 2,1% voor de takken 10.12 en 10.13), in de periode 2006 tot 2011 de zwakste schakel van de vleessector was, genereerde deze tak de hoogste ondernemingsmarge in 2011 (1,3%) ten gevolge van de sterke toename van het resultaat na belastingen (+60,5% waarvan ongeveer de helft door de top 10 van ondernemingen in de tak) terwijl de omzet met 6,6% toenam. Desondanks realiseerde de top 10 van bedrijven van deelsector 10.11 in 2011 een marge van slechts 0,6%. De ondernemingsmarges van de takken 10.12 en 10.13 bleven in 2011 beperkt tot respectievelijk 0,01 en 0,4% of te wel ver beneden het niveau van de vorige jaren.

¹⁶ Bij de kwartielberekeningen werd geen rekening gehouden met de hoogste en laagste waarde van de reeks van ratio's.

3.3 Solvabiliteit

Voor het berekenen van de solvabiliteit (of de financiële draagkracht) van de vleessector werden de ratio's eigen vermogen (10/15) / balanstotaal (10/49) en eigen vermogen (10/15) / vreemd vermogen (17/49) gehanteerd.

2006 buiten beschouwing gelaten (ratio van 48,5% ten gevolge van een belangrijke kapitaalverhoging¹⁷ in een top 10 onderneming van deelsector 10.12) schommelde de verhouding eigen middelen op balanstotaal in de periode 2006 tot 2011 tussen 33,2 (2008) en 39,8% (2007). In dezelfde periode bedroeg de jaarlijks gemiddelde solvabiliteit 37,8% wat in lijn is met de voedingsindustrie (37,5%). De solvabiliteit van de verschillende deelsectoren was, met uitzondering van deelsector 10.12 (40,0%), quasi gelijklopend met een jaarlijks gemiddelde ratio van 37,6% voor deelsector 10.11 en 36,6% voor deelsector 10.13.

In 2011 bedroeg de verhouding eigen vermogen op balanstotaal van de vleessector 35,5%. Alhoewel de solvabiliteit hiermee onder het niveau van voedingsindustrie bleef (40,2%) mag deze toch als kapitaalkrachtig omschreven worden. Deelsector 10.12 was de meest solvabele tak in 2011 (39,5%), gevolgd door de deelsectoren 10.11 (38,1%) en 10.13 (32,8%). Wederom bleef de top 10 van ondernemingen (met een ratio van 22,2%) in 2011 ver beneden het totale niveau van de vleessector (35,5%).

Wat betreft de spreiding van de solvabiliteit¹⁸ had een kwart van de ondernemingen in de vleessector in 2011 een verhouding eigen vermogen op balanstotaal die kleiner was dan 22,1% terwijl een kwart van de ondernemingen een ratio had die groter of gelijk was dan 60,0%. De mediaanwaarde bedroeg 38,8%.

2006 buiten beschouwing gelaten, schommelde de verhouding eigen vermogen op vreemd vermogen in de periode 2006 tot 2011 tussen 0,5 (2008) en 0,7 (2007). De jaarlijks gemiddelde solvabiliteit bedroeg in dezelfde periode 0,6 wat volledig in lijn was met de voedingsindustrie (0,6). De solvabiliteit van de verschillende deelsectoren was, met uitzondering van deelsector 10.12 (verhouding van 0,8), gelijklopend (ratio van 0,6).

In 2011 was de verhouding eigen vermogen op vreemd vermogen 0,6 met deelsectoren 10.11 (0,6) en 10.12 (0,7) als sterkste schakels (0,5 voor deelsector 10.13).

Voor het berekenen van de liquiditeit van de vleessector werden de ratio's liquiditeit in enge zin en liquiditeit in ruime zin gebruikt. Liquiditeit in enge zin staat voor {Vorderingen op ten hoogste één jaar (40/41) + Geldbeleggingen (50/53) + Liquide middelen (54/58)} / Schulden op ten hoogste één jaar (42/48) terwijl liquiditeit in ruime zin wordt gedefinieerd als {Vorraden (3) + Vorderingen op ten hoogste één jaar (40/41) + Geldbeleggingen (50/53) + Liquide middelen (54/58) + Overlopende rekeningen actief (490/1)} / {Schulden op ten hoogste één jaar (42/48) + Overlopende rekeningen passief (492/3)}.

Een ratio van minimaal 1 wordt algemeen als norm gehanteerd om een liquiditeitsstructuur als "sterk" te beschouwen doch de nodige omzichtigheid is hierbij geboden¹⁹.

¹⁷ Deze kapitaalverhoging werd in 2007 wederom ongedaan gemaakt.

¹⁸ Bij de kwartielberekeningen werd geen rekening gehouden met de hoogste en laagste waarde van de reeks van ratio's.

¹⁹ Een liquiditeitsratio van meer dan 1 betekent niet automatisch dat de liquiditeit van een onderneming sterk is zoals een ratio van minder dan 1 niet automatisch inhoudt dat de liquiditeit van een bedrijf zwak is. In een bedrijf met bijvoorbeeld enerzijds enkel handelsvorderingen op ten hoogste één jaar (15.000 euro) en anderzijds handelsschulden op ten hoogste

De liquiditeit in enge zin schommelde in de periode 2006 tot 2011 tussen 0,8 (2011) en 0,7 (2008 en 2009). De jaarlijks gemiddelde liquiditeit in enge zin (0,8) lag in lijn met de voedingsindustrie (0,8). Meest liquide tak in de beschouwde periode was deelsector 10.11 (1,1), gevolgd door de deelsectoren 10.12 (0,7) en 10.13 (0,6).

In 2011 werden de schulden op ten hoogste één jaar van de vleessector voor 80% gedekt door vorderingen op ten hoogste één jaar, geldbeleggingen en liquide middelen (ratio van enge liquiditeit van 0,8) wat onder het niveau van de voedingsindustrie was (0,9).

De deelsector met de grootste liquiditeit in 2011 was de tak 10.11 (ratio van 1,1) gevolgd door de takken 10.13 (0,7) en 10.12 (0,6).

Indien we de kortlopende activa "verruimen" met de voorraden en de overlopende rekeningen van het actief (code 490/1) om de kortlopende schulden en de overlopende rekeningen (code 492/3) van het passief te dekken (ratio van ruime liquiditeit), verbeterde de jaarlijkse gemiddelde liquiditeit tussen 2006 en 2011 tot 0,9 (1,1 voor de voedingsindustrie).

Ook hier was de deelsector 10.11 de meest liquide tak (jaarlijks gemiddelde liquiditeit van 1,3) gevolgd door de takken 10.12 en 10.13 (beiden 0,8). De top 10 van ondernemingen (van de gehele sector en de verschillende deelsectoren) bleek, met uitzondering van de tak 10.13, minder liquide te zijn dan de globale sector en deelsectoren in kwestie.

In 2011 bedroeg de liquiditeit in ruime zin 1,0 wat onder het niveau van de voedingsindustrie was (1,1). Deelsector 10.11 bleek wederom het meest liquide (1,3), gevolgd door de takken 10.13 (0,9) en 10.12 (0,8). De liquiditeit van de 10 grootste ondernemingen van de vleessector (totaliteit en per deelsector) bleef wederom onder het niveau van de totale sector en de verschillende deelsectoren.

Wat betreft de spreiding van de liquiditeit²⁰ had een kwart van de ondernemingen in de vleessector in 2011 een (ruime) liquiditeitsratio die kleiner was dan 0,9 terwijl een kwart van de ondernemingen een ratio had die groter of gelijk was dan 2,0. De mediaanwaarde was 1,3.

één jaar (10.000 euro) en geen kasfaciliteiten bij banken (ratio van 1,5) kunnen de klanten bijvoorbeeld slechts invorderbaar zijn op 3 maanden terwijl de handelsschulden bijvoorbeeld binnen de maand dienen betaald te worden. Hier stelt zich een mogelijk liquiditeitsprobleem wanneer de onderneming er niet in slaagt extra middelen (zoals bijvoorbeeld een kasfaciliteit bij een bank) te vinden. In een andere onderneming met bijvoorbeeld enkel handelsvorderingen op ten hoogste één jaar (10.000 euro) en handelsschulden op ten hoogste één jaar (15.000 euro) (ratio van 0,7) kunnen de klanten bijvoorbeeld reeds invorderbaar zijn op 1 maand terwijl de handelsschulden bijvoorbeeld slechts op 3 maanden dienen betaald te worden. Hier stelt zich geen onmiddellijk liquiditeitsprobleem.

²⁰ Bij de kwartielberekeningen werd geen rekening gehouden met de hoogste en laagste waarde van de reeks van ratio's.

Tabel 3-1 : Rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de vleessector (per deelsector) en de voedingsindustrie

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Gem. 06/11	Gem. 06/10
Operationele marge (%)								
10.11	1,6	1,7	1,6	1,3	0,8	1,3	1,4	1,4
10.12	1,7	3,2	3,3	3,1	2,7	1,9	2,7	2,8
10.13	3,8	4,1	2,6	2,8	4	2,9	3,4	3,5
Totaal	2,6	3	2,3	2,2	2,3	2	2,4	2,5
Voedingsindustrie	3,1	3	2,8	3,8	3,4	2,8	3,2	3,2
Ondernemingsmarge (%)								
10.11	1,5	1	0,8	0,8	0,9	1,3	1,1	1
10.12	0,8	1,9	1,5	1,7	1,2	0,01	1,2	1,4
10.13	4,6	2,4	0,2	1,2	3,9	0,4	2,1	2,5
Totaal	2,7	1,8	0,7	1,1	2	0,7	1,5	1,7
Voedingsindustrie	-1	2,1	3,8	3,4	2,7	2,1	2,2	2,2
Deelomzet / Totale omzet (%)								
10.11	36,6	38,2	39,7	41,6	42,8	43,7	40,7	40
10.12	21,6	22,6	22,1	21,5	21,1	21,6	21,7	21,7
10.13	41,8	39,2	38,2	36,9	36,1	34,7	37,6	38,3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
Eigen vermogen / vreemd vermogen								
10.11	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
10.12	1,8	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8
10.13	0,8	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Totaal	1	0,7	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Voedingsindustrie	0,7	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6
Eigen vermogen / Balanstotaal (%)								
10.11	35,6	37,4	37,4	39,3	37,7	38,1	37,6	37,5
10.12	63,7	31,9	31	34,4	39,1	39,5	40	40
10.13	45,3	43,6	32	33,6	32,1	32,8	36,6	37,3
Totaal	48,5	39,8	33,2	35,1	34,9	35,5	37,8	38,3
Voedingsindustrie	38,7	33,1	35,9	39,4	37,7	40,2	37,5	37
Enge liquiditeit								
10.11	1,1	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
10.12	0,7	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,7	0,7
10.13	0,7	0,8	0,5	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6
Totaal	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7
Voedingsindustrie	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8
Ruime liquiditeit								
10.11	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
10.12	0,8	0,6	0,8	0,9	1	0,8	0,8	0,8
10.13	0,8	0,9	0,7	0,7	0,8	0,9	0,8	0,8
Totaal	1	0,9	0,8	0,8	1	1	0,9	0,9
Voedingsindustrie	1	0,9	1	1,1	1,1	1,1	1,1	1
Aantal bedrijven met een volledig schema van jaarrekening								
10.11	44	49	51	52	60	60	53	51
10.12	22	22	23	23	23	23	23	23
10.13	62	67	69	73	78	78	71	70
Totaal	128	138	143	148	161	161	147	144
Voedingsindustrie	498	528	549	570	607	617	561	550

Bron: Bureau van Dijk, eigen berekeningen

Tabel 3-2 : Rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de top 10 bedrijven in de vleessector (per deelsector)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Gem. 06/11	Gem. 06/10
Operationele marge (%)								
10.11	1,3	1,3	1,2	0,8	0,3	0,6	0,9	1
10.12	2,1	3,4	3,5	3,2	2,9	1,5	2,8	3
10.13	3	2,6	1,6	2,6	4	3,5	2,9	2,8
Totaal	1,8	1,5	1,2	2	2	1,4	1,7	1,7
Ondernemingsmarge (%)								
10.11	1	0,9	0,8	0,6	0,2	0,6	0,7	0,7
10.12	1,1	2	1,6	1,6	1,5	-0,7	1,2	1,5
10.13	5,3	0,8	-0,5	0,4	2	0,8	1,4	1,6
Totaal	3,8	0,4	-0,2	0,5	1,2	0,4	1	1,1
Eigen vermogen / vreemd vermogen								
10.11	0,5	0,8	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,6
10.12	2,3	0,5	0,5	0,5	0,7	0,6	0,9	0,9
10.13	0,9	0,9	0,3	0,3	0,2	0,2	0,5	0,5
Totaal	1	0,8	0,3	0,4	0,3	0,3	0,5	0,5
Eigen vermogen / Balanstotaal (%)								
10.11	32,9	42,2	34,8	40,6	34,8	34,3	36,6	37,1
10.12	69	33	31,7	34,9	40,9	38,3	41,3	41,9
10.13	48	46,6	24,4	25	16,5	17	29,6	32,1
Totaal	48	43,1	24,1	26,9	21,3	22,2	30,9	32,7
Enge liquiditeit								
10.11	1,1	1,4	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2
10.12	0,7	0,5	0,5	0,7	0,8	0,6	0,6	0,6
10.13	0,6	0,6	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5
Totaal	0,7	0,7	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5	0,5
Ruime liquiditeit								
10.11	1,3	1,5	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3
10.12	0,8	0,6	0,7	0,9	1	0,7	0,8	0,8
10.13	0,8	0,8	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
Totaal	0,8	0,8	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6

Bron: Bureau van Dijk, eigen berekeningen

Tabel 3-3 : Rendabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit van de vleesindustrie in 2011: spreiding in kwartielen²¹

	Operationele marge (%)	Eigen vermogen / Balanstotaal (%)	Ruime liquiditeit
Max	59,8	94,5	17,6
3 ^{de} Kwartaal	4,1	60	2
Mediaan	1,7	38,8	1,3
1 ^{ste} Kwartaal	0,01	22,1	0,9
Min	-129,6	-110,5	0,1

Bron: Bureau van Dijk, eigen berekeningen

4 Analyse van de uitvoerprestaties van de vleessector en deelsectoren (Myrle Claessens en Peter Van Herreweghe, FOD Economie)

In dit hoofdstuk wordt de buitenlandse handel van de Belgische vleessector en zijn deelsectoren besproken en vergeleken met de buitenlandse handel van de vleessector in de buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland. Om deze vergelijking te kunnen maken werd gebruik gemaakt van gegevens uit de Comext-databank van Eurostat, in CPA2008 classificatie. De CPA2008 classificatie laat toe om de uitvoergegevens van producten te linken aan de bijhorende sectoren in de Nace Rev.2 classificatie.

De cijfers over in- en uitvoer van Eurostat zijn opgesteld volgens het zogenaamde 'communautair concept'. Deze cijfers omvatten, grosso modo, de goederen die de landsgrenzen overschrijden. Voor België worden ook cijfers volgens het 'nationaal concept' opgesteld. Deze cijfers zijn een afgeleide van de cijfers volgens 'communautair concept', maar omvatten enkel de transacties waarbij ingezetenen betrokken zijn. Deze cijfers geven voor België een correcter beeld van de intrinsieke Belgische buitenlandse handel aangezien in België een aanzienlijk aandeel van de ingevoerde goederen onmiddellijk worden doorgevoerd naar andere landen, dit is de zogenoemde doorvoer. In dit deel werd echter gebruik gemaakt van gegevens volgens het communautair concept om een vergelijking te kunnen maken met andere landen .

In het eerste deel van dit hoofdstuk wordt ingegaan op de buitenlandse handel van de Belgische vleessector. De evolutie van de uitvoer van Belgische vleesproducten wordt besproken, vervolgens wordt dieper ingegaan op de deelsectoren en tot slot wordt gekeken naar de exportbestemmingen van de Belgische vleessector.

In een tweede deel wordt de uitvoer van de vleessector in de buurlanden, met name Duitsland, Frankrijk en Nederland, besproken. Ook hier wordt gekeken naar de evolutie van de uitvoer van de vleessector en het aandeel van de deelsectoren in de uitvoer van de vleessector van de respectievelijke landen. Naast de bespreking van de vleessector in de buurlanden, wordt ook besproken welke de voornaamste niet-Europese uitvoerbestemmingen zijn van de Europese vleessector.

In een derde en laatste deel wordt de uitvoer van de Belgische vleessector vergeleken met de uitvoer van de vleessector in de buurlanden, extra aandacht ging naar de uitvoer naar niet-Europese landen en de evolutie van deze uitvoer.

²¹ Bij de kwartielberekeningen werd geen rekening gehouden met de hoogste en laagste waarde van de reeks van ratio's.

4.1 *Uitvoerprestaties van de Belgische vleessector: evolutie en voornaamste bestemmingen*

De Belgische vleessector heeft in 2012 voor €4,2 miljard uitgevoerd. Dit is een stijging van 32% ten opzichte van 2006. Met bijna 61% van de totale uitvoer van de vleessector in 2012 neemt de deelsector 10.11 het grootste deel (in waarde) van de Belgische vleesuitvoer voor zijn rekening. Beide andere deelsectoren zijn goed voor 19,5% van de totale vleesuitvoer. Ten opzichte van 2006 is de uitvoer in de deelsector 10.11 met 26% toegenomen in 2012, net als in de deelsector 10.13. De deelsector 10.12 zag zijn uitvoer in dezelfde periode met 68% naar omhoog gaan.

Tabel 4-1 : Belgische uitvoerevolutie van de vleessector (in waarde, index 2006=100)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten	100	103	113	111	116	125	132
10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte	100	101	113	109	112	120	126
10.12 Verwerking en conservering van gevogelte	100	108	111	121	136	148	168
10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte	100	106	112	111	115	121	125

Bron: Eurostat

92% van de uitvoer van de Belgische totale vleessector is bestemd voor landen binnen de EU. De voornaamste uitvoerbestemmingen daarbij zijn Nederland, Duitsland en Frankrijk met een aandeel van respectievelijk 22%, 21% en 18% in de totale uitvoer in 2012. Ook wat de deelsectoren betreft zijn de voornaamste uitvoerbestemmingen andere EU-lidstaten. In de deelsector 10.11 gaat in 2012 bijna 92% van de totale uitvoer naar EU-lidstaten, bij de deelsectoren 10.12 en 10.13 bedroeg dit aandeel respectievelijk 90% en 97%. De belangrijkste Belgische uitvoerbestemmingen van de drie deelsectoren zijn de drie buurlanden, Duitsland, Nederland en Frankrijk.

Tabel 4-2 : Het marktaandeel van de belangrijkste Belgische uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer

10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	6,4	6,1	6,4	7,21	6,96	7,66	7,55
EU27_Intra	96,6	93,9	93,6	92,79	93,04	92,34	92,45
Nederland	22,97	23,29	22,92	22,13	23,34	22,71	22,31
Duitsland	25,41	24,39	24,83	23,27	22,07	21,18	21,13
Frankrijk	18,22	18,29	18,75	19,17	19,05	19,23	18,39
10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	7,36	7,12	7,32	8,84	7,97	8,66	8,26
EU27_Intra	92,64	92,88	92,68	91,16	92,03	91,34	91,74
Nederland	33,71	32,51	32,22	30,51	29,44	28,71	28,86
Duitsland	14,17	15,33	15,61	13,86	15,2	15,55	15,5
Frankrijk	16,78	16,03	15,84	14,91	14,77	14,03	12,54
10.12 Verwerking en conservering van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	7,99	7,57	8,06	7,25	8,54	9,41	9,97
EU27_Intra	92,01	92,43	91,94	92,75	91,46	90,59	90,03
Nederland	26,02	28,46	31,77	34,19	33,03	36,53	35,7
Duitsland	38,5	35,96	32,54	32,78	34,01	31,73	29,67
Frankrijk	13,8	13,74	11,67	10,46	9,75	8,6	10,27
10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	2,25	1,97	2,26	2,24	2,56	2,96	2,89
EU27_Intra	97,75	98,03	97,74	97,76	97,44	97,04	97,11
Nederland	38,69	37,37	38,77	38,65	38,49	36,56	36,21
Duitsland	16,85	17,27	18,23	19,95	19,66	19,43	19,27
Frankrijk	14,89	14,47	14	13,94	12,9	11,37	11,21

Bron: Eurostat

4.2 *Uitvoerprestaties van de vleessector in de buurlanden en EU27 : evolutie en voornaamste bestemmingen*

De Duitse vleessector voerde in 2012 voor €10,5 miljard aan vleesproducten uit. Frankrijk en Nederland voerden in 2012 respectievelijk €4,8 miljard en €8.1 miljard aan vleesproducten uit. België voerde in datzelfde jaar voor €4,2 miljard aan vleesproducten uit. In de drie landen neemt de deelsector 10.11, net als in België, het grootste deel voor zijn rekening. In Duitsland wordt 69% van de totale uitvoer (in waarde) van de vleessector gerealiseerd door deze deelsector. In Frankrijk en Nederland is de deelsector 10.11 goed voor respectievelijk 61% en 60% van de totale uitvoer van de vleessector in deze landen. De deelsector 10.12 is in Frankrijk en Nederland goed voor respectievelijk 24% en 23 % van de totale vleesuitvoer en komt hiermee op de tweede plaats. In Duitsland is deze deelsector goed voor 10% van de totale vleesuitvoer terwijl de deelsector 10.13 een belangrijkere plaats inneemt wat betreft de uitvoer, met name 21% van de totale uitvoer van de vleessector wordt door deze deelsector

gerealiseerd. In Frankrijk en Nederland wordt respectievelijk 15% en 17% door de deelsector 10.13 gerealiseerd.

De totale uitvoer van de vleessector in Duitsland, Frankrijk en Nederland is in de periode 2006-2012 met respectievelijk 66%, 25% en 42% gestegen, tegenover een stijging van 32% van de Belgische vleesuitvoer. De uitvoer in de deelsector 10.11 groeide in de periode 2006-2012 in Duitsland met 68% in waarde, terwijl in Nederland de uitvoer in deze deelsector steeg met 35% in dezelfde periode en in Frankrijk met 21%. In de deelsector 10.12 is de uitvoer in de buurlanden, net als in België het sterkst toegenomen in de periode 2006-2012 (Duitsland +75%, Nederland +61% en Frankrijk +38%). Tot slot vermeerderde de uitvoer in de deelsector 10.13 in Duitsland met 54% in de periode 2006-2012. In Frankrijk en Nederland nam de uitvoer in deze deelsector toe met respectievelijk 27% en 47% in dezelfde periode.

Tabel 4-3 : Uitvoerevolutie van de vleessector in de buurlanden (in waarde, index 2006=100)

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten	Duitsland	100	110	134	130	139	158	166
	Frankrijk	100	106	112	103	111	126	125
	Nederland	100	114	125	118	124	142	142
	België	100	103	113	111	116	125	132
10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte	Duitsland	100	106	134	130	140	161	168
	Frankrijk	100	99	107	99	107	122	121
	Nederland	100	108	118	113	115	136	135
	België	100	101	113	109	112	120	126
10.12 Verwerking en conservering van gevogelte	Duitsland	100	119	134	123	140	154	175
	Frankrijk	100	116	123	108	119	139	138
	Nederland	100	123	125	117	135	153	161
	België	100	108	111	121	136	148	168
10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte	Duitsland	100	121	133	132	137	148	154
	Frankrijk	100	118	118	112	114	120	127
	Nederland	100	128	151	138	143	154	147
	België	100	106	112	111	115	121	125

Bron: Eurostat

Net zoals in Nederland en Frankrijk voert de vleessector in Duitsland voornamelijk uit naar andere Europese lidstaten. Voor Duitsland zijn de belangrijkste bestemmingen Nederland, Italië, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. De Franse vleesproducten worden voornamelijk naar Italië, Duitsland, België en Spanje uitgevoerd. De voornaamste Nederlandse uitvoerbestemmingen van deze sector zijn Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Italië en België.

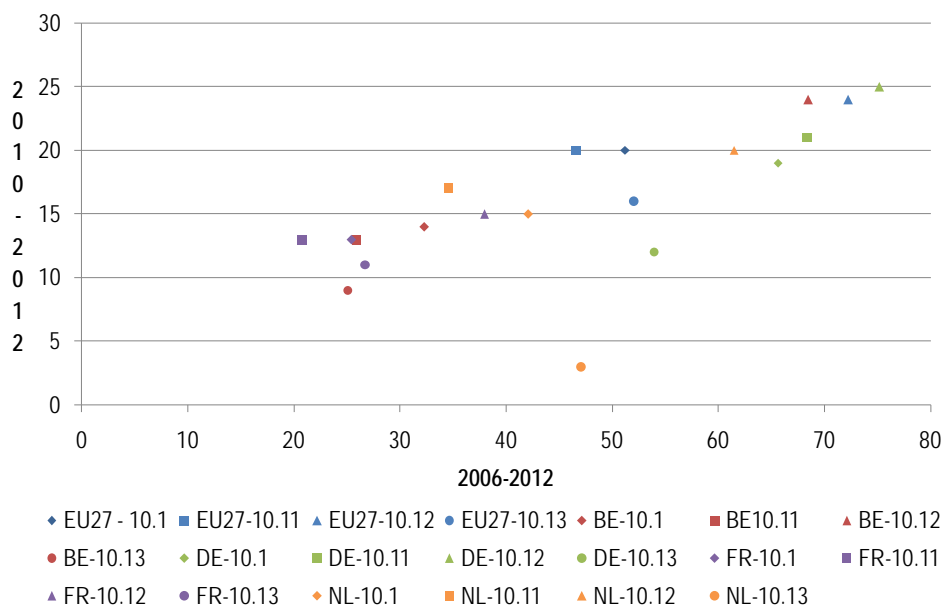
De belangrijkste niet-Europese uitvoerbestemming voor de Europese vleessector (10.1) is Rusland op basis van de totale uitvoer in de periode 2008-2012. De volgende niet-Europese bestemmingen in deze rangschikking zijn Japan, China en Hong Kong. Deze landen staat echter reeds op de 17^e, 18^e en 19^e plaats in deze rangschikking. In de deelsector 10.11 is ook Rusland de voornaamste niet-Europese uitvoer bestemming van de EU27-lidstaten, gevolgd door China, Japan en Hong Kong. De voornaamste niet-Europese afnemer van Europese producten van de deelsector 10.12 is Saoedi-Arabië. Ook Rusland is in deze deelsector een belangrijke handelspartner, net als Benin en opnieuw Hong Kong. De uitvoerbestemmingen van de EU27-lidstaten in de deelsector 10.13 zijn net als de andere deelsectoren voornamelijk Europese lidstaten. De belangrijkste niet-Europese uitvoerbestemming van deze deelsector is opnieuw Rusland, gevolgd door de Verenigde Staten. Het

aandeel van deze niet-EU-bestemmingen in de totale EU-uitvoer van vlees en vleesproducten ging gedurende de beschouwde periode omhoog van bijna 7% tot 10%²².

4.3 Vergelijking België en de buurlanden

De uitvoer is in de sector 10.1 en in de drie deelsectoren het meest gestegen in Duitsland in de periode 2006-2012 en in de periode 2010-2012. De uitvoer van de deelsector 10.11 is in de periode 2010-2012 in België even sterk vermeerderd als in Frankrijk. Over de periode 2006-2012 is de groei in België iets sterker dan in Frankrijk. De uitvoer in Nederland en Duitsland in deze deelsector is in beide periodes sterker toegenomen dan in België. In de deelsector 10.12 is de uitvoer in waarde in België, op Duitsland na, het sterkst gestegen van de vier besproken landen in de periode 2006-2012. In de periode 2010-2012 is de uitvoer in deze sector in België even snel gegroeid als het gemiddelde van de EU27. In de deelsector 10.13 is de uitvoer in België het minst toegenomen tegenover de drie buurlanden tussen 2006 en 2012. De afgelopen 2 jaar echter is de uitvoer in Nederland met amper 3% omhooggegaan tegenover een groei van 9% in België.

Grafiek 4-1 : Groeicijfers uitvoer EU27, België en de buurlanden (2006-2012 ten opzichte van 2010-2012)

Bron: Eurostat

Net als België voeren de buurlanden het grootste aandeel van hun vleesproducten uit naar andere Europese landen. Terwijl in België het aandeel van de extra-EU uitvoer in de totale uitvoer van de vleessector vrijwel constant is gebleven in de periode 2006-2012 (6,4% in 2006 tegenover 7,6% in 2012) is dit aandeel bij de buurlanden Duitsland (10,1% in 2006 tegenover 19,2% in 2012), Frankrijk (16,8% in 2006 tegenover 25,8% in 2012) en Nederland (8,1% in 2006 tegenover 16,6% in 2012) wel toegenomen.

De vraag naar vlees in de EU stabiliseert de laatste jaren, of neemt zelfs af. In België werd in 2010 gemiddeld 90kg per inwoner geconsumeerd, terwijl in 2005 dit nog bijna 96kg per inwoner was. In groeilanden daarentegen gaat de levensstandaard van de bevolking erop vooruit. Dit leidt vaak tot een

²² Geaggregeerd aandeel van Rusland, China, Japan en Hong Kong in de EU-uitvoer van de totale vleessector (10.1).

toename van de vleesconsumptie. In Rusland is de vleesconsumptie toegenomen van gemiddeld 52kg/inwoner/jaar in 2005 tot bijna 63kg/inwoner/jaar in 2009. In China is de vleesconsumptie in dezelfde periode gestegen van 53kg/inwoner/jaar tot 58kg/inwoner/jaar volgens gegevens van het FAO. Gezien de aanhoudende economische groei, zal de vleesconsumptie er wellicht nog gegroeid zijn. Het is dus belangrijk om in deze landen deze groeiende markt aan te boren en het uitvoerpotentieel te benutten.

Rusland is één van de belangrijkste niet-Europese handelspartners in de vleessector van de EU-27-lidstaten. Het aandeel van België in de EU27-uitvoer van de vleessector naar Rusland is gedaald van 5,6% in 2006 naar 3,2% in 2012. De Belgische uitvoer naar Rusland is in de periode 2006-2012 met zelfs 12% gedaald. Deze uitvoer vanuit Duitsland is daarentegen met 72% gestegen in dezelfde periode terwijl de uitvoer vanuit Frankrijk en Nederland respectievelijk met 30% en 12% is toegenomen.

In de deelsector 10.11 evolueert het Belgische aandeel in de totale Europese uitvoer naar Rusland van 5,3% in 2006 naar 6,9% in 2009 om dan terug te vallen tot 3,2% in 2012. De Belgische uitvoer naar Rusland is in deze deelsector met 8% gedaald in de periode 2006-2012. De uitvoer van Duitsland, Frankrijk en Nederland is in dezelfde periode wel toegenomen met respectievelijk 80%, 40% en 8%. Na Rusland is ook China een belangrijke handelspartner voor de deelsector 10.11. De Europese uitvoer naar China is in de periode 2006-2012 meer dan verzevenvoudigd. De Belgische uitvoer hinkt hier achterop, met een toename van 90% in dezelfde periode. Duitsland trekt hier de kar met een uitvoer die in 2012 13 keer hoger lag dan in 2006. Ook de uitvoer vanuit Frankrijk en Nederland naar China is in deze periode fors gegroeid (respectievelijk +356% en +267%). Het Belgische marktaandeel in de Europese uitvoer naar China is teruggevallen van 5,6% in 2006 tot 1,4% in 2012. In 2012 nam de Duitse uitvoer naar China 20,6% voor zijn rekening, een stijging van 9,4% tegenover 2006.

In de deelsector 10.12 weet België zijn aandeel in de Europese uitvoer naar Rusland wel te handhaven. De Belgische uitvoer naar Rusland is in de periode 2006-2012 met 20% toegenomen. Dit is een sterkere groei dan bij de uitvoer van de buurlanden (Duitsland -67%, Frankrijk -20%, Nederland +10%). Het Belgische aandeel in de totale Europese uitvoer naar Rusland is gestegen van 5,6% in 2006 tot 8,2% in 2012. Het Duitse aandeel is teruggevallen van 30,2% in 2006 tot 11,9% in 2012. Het Franse aandeel is licht gedaald (27,8% in 2006 tegenover 26,3% in 2012), terwijl het Nederlandse aandeel ook licht is omhooggegaan (13,6% in 2006 tegenover 17,8% in 2012).

Ook in de deelsector 10.13 is de uitvoer van België naar Rusland in de periode 2006-2012 sterk afgenomen (-64%). Het aandeel van de Belgische uitvoer in de Europese uitvoer naar Rusland is gedaald van 9,0% in 2006 tot 1,5% in 2012. De buurlanden hebben hun uitvoer naar Rusland in deze deelsector wel kunnen handhaven. De uitvoer van Nederland en Frankrijk naar Rusland is in dezelfde periode verdubbeld, terwijl de uitvoer van Duitsland naar Rusland vertienvoudigd is.

Aandelen van de belangrijkste uitvoerbestemmingen in de totale vleesuitvoer van de buurlanden

Tabel 4-4 : Het marktaandeel van de belangrijkste Belgische uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer

10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	6,4	6,1	6,4	7,21	6,96	7,66	7,55
EU27_Intra	96,6	93,9	93,6	92,79	93,04	92,34	92,45
Nederland	22,97	23,29	22,92	22,13	23,34	22,71	22,31
Duitsland	25,41	24,39	24,83	23,27	22,07	21,18	21,13
Frankrijk	18,22	18,29	18,75	19,17	19,05	19,23	18,39
10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	7,36	7,12	7,32	8,84	7,97	8,66	8,26
EU27_Intra	92,64	92,88	92,68	91,16	92,03	91,34	91,74
Nederland	33,71	32,51	32,22	30,51	29,44	28,71	28,86
Duitsland	14,17	15,33	15,61	13,86	15,2	15,55	15,5
Frankrijk	16,78	16,03	15,84	14,91	14,77	14,03	12,54
10.12 Verwerking en conservering van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	7,99	7,57	8,06	7,25	8,54	9,41	9,97
EU27_Intra	92,01	92,43	91,94	92,75	91,46	90,59	90,03
Nederland	26,02	28,46	31,77	34,19	33,03	36,53	35,7
Duitsland	38,5	35,96	32,54	32,78	34,01	31,73	29,67
Frankrijk	13,8	13,74	11,67	10,46	9,75	8,6	10,27
10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	2,25	1,97	2,26	2,24	2,56	2,96	2,89
EU27_Intra	97,75	98,03	97,74	97,76	97,44	97,04	97,11
Nederland	38,69	37,37	38,77	38,65	38,49	36,56	36,21
Duitsland	16,85	17,27	18,23	19,95	19,66	19,43	19,27
Frankrijk	14,89	14,47	14	13,94	12,9	11,37	11,21

Bron: Eurostat

Tabel 4-5 : Het marktaandeel van de belangrijkste Duitse uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer

10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	10,1	9,14	13,18	12,85	15,7	18,22	19,16
EU27_Intra	89,9	90,86	86,82	87,15	84,3	81,78	80,84
Nederland	14,22	14,88	14,02	13,49	13,65	12,97	12,2
Italië	17,88	15,89	13,76	13,35	13,17	12,4	11,7
Frankrijk	10,58	10,81	10,13	10,14	9,94	9,71	9,72
10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	11,47	10,37	15,58	14,56	18,16	22	22,88
EU27_Intra	88,53	89,63	84,42	85,44	81,84	78	77,12
Italië	24,17	21,91	17,82	16,74	16,18	15,11	14,18
Nederland	14,27	14,99	14,09	13,65	13,69	13,13	11,95
Polen	3,06	3,94	7,47	8,39	8,14	7,8	7,45
10.12 Verwerking en conservering van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	18,11	17,08	19,46	21,29	21,95	18,13	20,09
EU27_Intra	81,89	82,92	80,54	78,71	78,05	81,87	79,91
Nederland	18,85	21,52	20,12	17,21	19,33	16,92	16,27
Oostenrijk	13,56	13,13	13,91	14,47	12,96	13,99	13,52
Frankrijk	5,95	7,2	9,26	9,18	11,27	13,57	12,85
10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	2,89	2,82	3,55	4,79	5,82	6,19	6,74
EU27_Intra	97,11	97,18	96,45	95,21	94,18	93,81	93,26
Frankrijk	16,08	15	16,38	14,98	14,57	15,42	15,62
Verenig Koninkrijk	16,52	17,28	15,14	13,67	13,92	14,94	14,61
Nederland	12,2	11,99	11,37	11,64	11,21	10,82	11,17

Tabel 4-6 : Het marktaandeel van de belangrijkste Franse uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer

10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	16,79	18,16	20,26	19,7	22,43	26,39	25,83
EU27_Intra	83,21	81,84	79,74	80,3	77,57	73,61	74,17
ITALIE	24,05	21,79	22,01	22,1	22,38	21,05	21,25
Duitsland	11,62	11,66	11,43	11,25	11,1	11,19	11,17
België	10,14	10,13	10,02	10,18	10,15	9,28	9,1
10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	12,52	12,91	14,37	13,58	15,81	20,14	18,51
EU27_Intra	87,48	87,09	85,63	86,42	84,19	79,86	81,49
Italië	35,86	34,15	33,77	33,69	34,31	32,15	33,03
Griekenland	16,15	14,89	15,21	15,3	12,81	11,26	10,83
Duitsland	8,67	8,6	8,52	9,11	9,1	9,14	8,97
10.12 Verwerking en conservering van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	29,34	32,96	37,94	38,54	43,56	46,88	48,19
EU27_Intra	70,66	67,04	62,06	61,46	56,44	53,12	51,81
Duitsland	18,15	16,05	16,07	15,46	14,38	14,56	14,95
België	13,01	12,31	11,8	12,87	11,83	10,35	10,28
Spanje	12,53	12,07	9,98	9,51	9,49	9,29	8,03
10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	16,4	15,39	15,91	15,82	16,29	18,68	19,65
EU27_Intra	83,6	84,61	84,09	84,18	83,71	81,32	80,35
België	22,47	20,56	21,68	21,7	22,87	20,68	20,62
Duitsland	14,47	16,04	15,38	13,18	13,86	14,2	13,97
Verenigd Koninkrijk	13,81	15,38	12,99	11,44	9,39	10,68	12,81

Tabel 4-7 : Het marktaandeel van de belangrijkste Nederlandse uitvoerbestemmingen in de totale uitvoer

10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	8,05	8,01	10,88	11,08	12,4	13,94	16,58
EU27_Intra	91,95	91,99	89,12	88,92	87,6	86,06	83,42
Duitsland	17,56	18,13	19,36	20,27	20,56	20,33	19,39
Verenigd Koninkrijk	23,56	22,48	20,56	18,72	17,48	15,95	14,81
Frankrijk	10,95	10,64	10,12	10,95	11,06	10,62	10,08
10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	8,75	9,58	13,7	13,14	14,53	16,18	18,79
EU27_Intra	91,25	90,42	86,3	86,86	85,47	83,82	81,21
Duitsland	18,85	18,49	20,31	21,27	19,66	19,5	18,06
Italië	22,4	22,62	18,87	17,69	17,38	15,32	15,17
Frankrijk	13,85	13,18	12,6	13,16	12,72	11,64	10,85
10.12 Verwerking en conservering van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	7,89	6,47	8,11	9,28	11,26	13,08	15,57
EU27_Intra	92,11	93,53	91,89	90,72	88,74	86,92	84,43
Verenigd Koninkrijk	45,18	41,32	36,19	32,9	30,61	28,86	28,8
Duitsland	19,08	20,49	20,73	21,45	23,06	23,14	21,99
Frankrijk	7,31	7,47	7,88	9,85	11,04	11,22	10,95
10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU27_Extra	5,58	4,73	5,26	6,47	7,14	7,41	10,2
EU27_Intra	94,42	95,27	94,74	93,53	92,86	92,59	89,8
Verenigd Koninkrijk	59,75	52	48,42	43,94	38,36	35,91	29,34
Duitsland	10,76	14,2	15,14	15,89	20,46	19,69	20,51
België	7,47	6,69	7,42	9,56	9,08	9,1	10,33

Bron: Eurostat

5 SWOT-analyse van de vleessector en deelsectoren (Tom Strengs en Emmanuel de Bethune, CRB)

5.1 De vleessector (10.1)

Strengths

- De Belgische vleessector doet het over de periode 2006-2010 relatief goed t.o.v. Duitsland op vlak van de evolutie van de (nominale) toegevoegde waarde, het aantal gepresteerde uren en de productiviteit, niettegenstaande de sterkere stijging van de uurloonkosten in België in vergelijking met Duitsland.
- De Belgische vleessector lijkt zich dus gemiddeld te richten op deelsectoren en producten waar relatief hogere groeimarges en relatief hogere loonstijgingen kunnen gerealiseerd worden

Weaknesses

- De vleessector in België is weinig winstgevend (het *niveau* van de winstmarge is laag): de operationele marge (EBIT) en de ondernemingsmarge liggen beide lager dan in de voedingsnijverheid (behalve voor de deelsector van de vleesvervaardiging). Bovendien opereerden 25% van de ondernemingen in de Belgische vleessector met verlies in het jaar 2011 (t.t.z. hadden een operationele marge lager dan -0,02%, zie Tabel 5-1)

Tabel 5-1 : Gemiddelde winstgevendheid in de voedingsnijverheid, vleessector en deelsectoren, 2006-2011

	operationele marge	ondernemingsmarge
10	3,2%	2,2%
10.1	2,4%	1,5%
3e kwartiel	4,20% (2011)	-
Mediaan	1,70% (2011)	-
1ste kwartiel	0,02% (2011)	-
10.11	1,4%	1,1%
10.12	2,7%	1,2%
10.13	3,4%	2,1%

Noot: De operationele marge wordt bepaald als de netto-bedrijfswinst vóór financiële en uitzonderlijke opbrengsten en kosten en vóór belastingen. De ondernemingsmarge wordt gedefinieerd als de netto-bedrijfswinst ná financiële en uitzonderlijke opbrengsten en kosten en ná belastingen.

Bron: Bureau van Dijk - Belfirst

- De uitvoer van de Belgische vleessector (+32%) nam over de periode 2006-2012 beduidend minder toe dan in Duitsland (+66%). De uitvoergroei in Nederland lag slechts iets hoger dan de uitvoergroei in België. De Franse uitvoergroei over dezelfde periode viel zelfs lager uit. Het lijkt er op dat Duitsland een sterke exportboom heeft gekend en dat de drie buurlanden (België, Nederland en Frankrijk) niet in staat zijn deze exportgroei te kunnen volgen (zie Tabel 5-2).

Tabel 5-2 : Uitvoergroei van de vleessector en subsectoren (in waarde) in België en de drie buurlanden, 2006-2011

	België	Duitsland	Frankrijk	Nederland
10.1	32%	66%	25%	42%
10.11	26%	68%	21%	35%
10.12	68%	75%	38%	61%
10.13	25%	54%	27%	47%

Bron: Eurostat - Comext (CPA2008)

- De Belgische uitvoer is meer gericht op de Europese markt (extra-EU-uitvoer van België in 2012 = 7,6% van totale uitvoer t.o.v. 19,2% in Duitsland, 25,8% in Frankrijk en 16,6% in Nederland, zie tabel 3). Dit aandeel bleef bovendien vrijwel constant over de periode 2006-2012 (van 6,4% naar 7,6%) terwijl dit in de 3 buurlanden sterk toenam (Duitsland: van 10,1% naar 19,2%, Frankrijk: van 16,8% naar 25,8%, en Nederland: van 8,1% naar 16,6%). Dit terwijl de vraag naar vlees in de EU stabiliseert of zelfs afneemt en de vraag naar vlees in groeilanden zoals Rusland en China sterk toeneemt.

Tabel 5-3 : Aandeel van de uitvoer naar landen buiten de EU-27 in de totale uitvoer, 2006 en 2012

		2006	2012
10.1	België	6,4%	7,6%
	Duitsland	10,1%	19,2%
	Frankrijk	16,8%	25,8%
	Nederland	8,1%	16,6%
10.11	België	7,4%	8,3%
	Duitsland	11,5%	22,9%
	Frankrijk	12,5%	18,5%
	Nederland	8,8%	18,8%
10.12	België	8,0%	10,0%
	Duitsland	18,1%	20,1%
	Frankrijk	29,3%	48,2%
	Nederland	7,9%	15,6%
10.13	België	2,3%	2,9%
	Duitsland	2,9%	6,7%
	Frankrijk	16,4%	19,7%
	Nederland	5,6%	10,2%

Bron: Eurostat - Comext (CPA2008)

Opportunities

- Gegeven de achterstand die België heeft opgelopen t.a.v. de 3 buurlanden op gebied van extra-EU-uitvoer ligt hier nog voldoende groeipotentieel voor de Belgische vleessector indien zij zich weet te heroriënteren richting groeilanden zoals Rusland en China waar de vleesconsumptie toeneemt en in de nabije toekomst wellicht zal blijven toenemen.
- Met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden in de Duitse vleessector werden praktijken van sociale dumping binnen de Duitse industrie aangeklaagd door onder meer de Belgische

regering. Deze klacht heeft de bedoeling om eerlijke concurrentievoorwaarden tussen België en Duitsland in de vleessector te verzekeren.

Threats

- De Belgische vleessector heeft in de periode 2006-2010 een sterke productiviteitsgroei gekend. Productiviteitswinsten zijn zonder doortastende innovaties in de toekomst echter beperkt. De vraag is dan ook of er in de toekomst nog belangrijke productiviteitswinsten mogelijk zullen zijn of leunt de vleessector gegeven de huidige stand van de technologie dicht aan bij haar "productiviteitsgrens"?
- De toename van de uurloonkosten is in België in de periode 2006-2010 systematisch hoger dan in de Duitsland, zowel in de voedingsnijverheid als in de vleessector en de deelsectoren van de vleessector.
- De liquiditeit en de solvabiliteit van de Belgische vleesbedrijven is niet bijzonder goed, hoewel de vleessector het gemiddelde van de voedingsnijverheid lijkt te volgen. Het eigen vermogen t.o.v. het balanstotaal is systematisch lager dan 50%, wat betekent dat het vreemd vermogen systematisch hoger is dan het eigen vermogen. De liquiditeit is systematisch lager dan 1 (behalve in de sector van de vleesverwerking). Op zichzelf zeggen deze cijfers weinig, de liquiditeit en solvabiliteit van ondernemingen dienen steeds geïnterpreteerd te worden tegen de achtergrond van de sector en de vereiste marges variëren van sector tot sector (ze zijn sectorspecifiek). Niettemin valt op dat 25% van de ondernemingen in de vleessector een solvabiliteitsmarge²³ van minder dan 22% heeft en dat 25% van de ondernemingen een ruime liquiditeitsratio²⁴ lager dan 0,9 (zie Tabel 5-4). Dit houdt voor deze bedrijven mogelijks risico's in naar faling toe.

Tabel 5-4 : Gemiddelde liquiditeit en solvabiliteit in de voedingsnijverheid, vleessector en deelsectoren, 2006-2011

	Enge liquiditeit	Ruime liquiditeit	Eigen vermogen/ Vreemd vermogen	Eigen vermogen/ balanstotaal
10	0,8	1,1	0,6	0,38
10.1	0,8	0,9	0,6	0,38
3e kwartiel		2,0 (2011)		60,4 (2011)
Mediaan		1,3 (2011)		38,1 (2011)
1ste kwartiel		0,9 (2011)		21,9 (2011)
10.11	1,1	1,3	0,6	0,38
10.12	0,7	0,8	0,8	0,4
10.13	0,6	0,8	0,6	0,37

Bron: Bureau van Dijk - Belfirst

- België is qua uitvoerbestemmingen beduidend minder gediversifieerd dan de 3 buurlanden (export naar 3 belangrijkste handelspartners in 2012: België = 61,83%, Duitsland = 33,62%, Frankrijk = 41,52%, Nederland = 44,28%, zie Tabel 5-5). Dat betekent dat België sterk

²³ De solvabiliteitsmarge wordt gedefinieerd als de verhouding van het eigen vermogen over het balanstotaal. Alternatief kan de solvabiliteit worden weergegeven door de verhouding van het eigen vermogen over het vreemd vermogen.

²⁴ De liquiditeit geeft weer in welke mate een onderneming in staat is te voldoen aan haar financiële verplichtingen op korte termijn. In enge zin beschouwt men hiervoor de vorderingen op ten hoogste 1 jaar, de geldbeleggingen en de liquide middelen t.o.v. de schulden op ten hoogste 1 jaar. In ruime zin voegt men tevens de voorraden toe aan de beschikbare liquide middelen.

afhankelijk is van de invoervraag van haar drie belangrijkste handelspartners (tevens haar drie buurlanden).

Tabel 5-5 :Aandeel van uitvoer naar 3 grootste handelspartners in totale uitvoer, in percentages, 2012

%	België	Duitsland	Frankrijk	Nederland
10.1	61,83	33,62	41,52	44,28
10.11	56,9	33,58	52,83	44,08
10.12	75,64	42,64	33,26	61,74
10.13	65,69	41,4	47,4	60,18

Bron: : Eurostat - Comext (CPA2008)

5.2 De vleesverwerking (10.11)

Strengths

- België kent een relatieve specialisatie in de sector van de vleesverwerking t.o.v. Duitsland (zie Tabel 5-6).

Tabel 5-6 : Specialisatiegraad t.o.v. Duitsland voor de voedingsnijverheid, vleessector en subsectoren, 2010

	Aandeel in de tewerkstelling		Aandeel in de toegevoegde waarde		Balassa ²⁴
	België	Duitsland	België	Duitsland	
10	14,50%	11,06%	11,61%	6,49%	1,79
10.1	2,62%	2,63%	1,75%	1,45%	1,21
10.11	0,90%	0,39%	0,54%	0,29%	1,83
10.12	0,50%	0,16%	0,34%	0,09%	3,71
10.13	1,22%	2,07%	0,88%	1,06%	0,82

Noot: Aandelen uitgedrukt als aandeel in de verwerkende nijverheid

Noot: Tewerkstelling uitgedrukt als het aantal gewerkte uren

Bron: Eurostat Structural Business Statistics

Weaknesses

- De deelsector van de vleesverwerking (10.11) presteert in België in de periode 2006-2010 slecht t.o.v. Duitsland, zowel op vlak van groei van de toegevoegde waarde als op vlak van het aantal gewerkte uren en de productiviteit.
- Het aantal gewerkte uren daalde over de periode 2006-2010 met 7,6%. Dit terwijl het aantal gewerkte uren in Duitsland steeg met 23,3% over dezelfde periode.
- De sector van de vleesverwerking is de minst winstgevende sector van de vleesindustrie, zowel qua operationele marge als qua ondernemingsmarge (zie Tabel 5-1).
- Net zoals de vleessector als geheel is de uitvoer (in waarde) van de sector van de vleesverwerking over de periode 2006-2012 (+26%) veel minder sterk toegenomen dan in Duitsland (+68%), iets minder dan in Nederland (+35%) en iets meer dan in Frankrijk (+21%) (zie Tabel 5-2)

²⁵ De Balassa-indicator geeft het aandeel weer van de toegevoegde waarde van de vleessector in de totale toegevoegde waarde voor gehele verwerkende nijverheid in België t.o.v. Duitsland.

- In 2012 voerde de sector van de vleesverwerking slechts 8,3% van haar totale uitvoer uit naar markten buiten de EU-27 (in 2006 was dit 7,4%, zie Tabel 5-3). Dit terwijl de drie buurlanden een veel grotere fractie van hun export buiten de EU realiseren en deze fractie bovendien veel sterker zagen toenemen over de periode 2006-2012 (Duitsland: van 11,5% naar 22,9%, Frankrijk: van 12,5% naar 18,5%, en Nederland van 8,8% naar 18,8%).

Opportunities

- Gegeven de achterstand die de Belgische sector van de vleesverwerking heeft opgelopen t.a.v. de drie buurlanden op gebied van extra-EU uitvoer ligt er mogelijks nog voldoende groeipotentieel op exportmarkten buiten de EU.

Threats

- Als gevolg van de slechte relatieve evolutie van de toegevoegde waarde en de tewerkstelling in de sector van de vleesverwerking (10.11) verliest deze sector in België aan belang, hoewel de sector van de vleesverwerking de belangrijkste exportsector is binnen de vleesindustrie (net zoals in de drie buurlanden, zie Tabel 5-7).

Tabel 5-7 : Aandeel van de deelsectoren in de totale uitvoer (in waarde) van de vleessector, 2012

	10.11	10.12	10.13
België	61%	19,5%	19,5%
Duitsland	69%	10%	21%
Frankrijk	61%	24%	15%
Nederland	60%	23%	17%

Bron: Eurostat - Comext (CPA2008)

- Over de periode 2006-2010 stegen de uurloonkosten in de vleesverwerkende nijverheid sterker dan in Duitsland (+12,9% in België versus +8,6% in Duitsland) en sterker dan in de vleessector als geheel (+8%), dan in de voedingsnijverheid (+9,6%) en dan in de andere deelsectoren van de vleessector (gevogelte: +2,9%, en vleesvervaardiging: +7%)
- De solvabiliteit van de vleesverwerkende bedrijven ligt met 37,5% ver onder de 50%²⁶, hoewel de liquiditeitsratio van de deelsector als enige boven de 1 uitstijgt.
- De Belgische sector van de vleesverwerking is qua uitvoerbestemmingen, net zoals de vleessector als geheel, beduidend minder gediversifieerd dan de 3 buurlanden (export naar 3 belangrijkste handelspartners in 2012: België = 56,9%, Duitsland = 33,58%, Frankrijk = 52,83%, Nederland = 44,08%, zie Tabel 5-5). Dat betekent dat Belgische exporteurs binnen de vleesverwerking sterk afhankelijk zijn van de invoervraag vanuit de drie belangrijkste handelspartners.

5.3 De verwerking en conservering van gevogelte (10.12)

Strengths

- Qua prestaties doet deelsector 10.12 het goed op vlak van groei van de toegevoegde waarde over de periode 2006-2012 (+17,7% t.o.v. +16,7% in Duitsland) en op vlak van productiviteitstoename (+21,9% t.o.v. +7% in Duitsland). Dit verschil in productiviteitsstijging is echter voor het grootste deel toe te schrijven aan een daling van de gewerkte uren in België (-3,4%) tegenover een stijging van het aantal gewerkte uren in Duitsland (+9,1%)
- De evolutie van de uitvoer (in waarde) over de periode 2006-2012 (+68%) houdt, in tegenstelling tot de uitvoerevolutie in de rest van de vleessector, redelijk goed stand t.o.v. de evolutie in de drie buurlanden (Duitsland: +74%, Frankrijk: +38%, en Nederland: +60%, zie Tabel 5-2)
- België is t.o.v. Duitsland sterk gespecialiseerd in de verwerking van gevogelte, zoals aangetoond wordt a.h.v. de specialisatiegraad weergegeven in Tabel 5-6.

Weaknesses

- De Belgische sector van verwerking van gevogelte kende over de periode 2006-2010 een daling van het aantal gewerkte uren met 3,4% tegenover een stijging van 9,1% over dezelfde periode in Duitsland.
- Ook in de sector van de verwerking van gevogelte is de uitvoer sterk gericht op de Europese markt (extra-EU-uitvoer België in 2012= 9,97% van totale uitvoer t.o.v. 20,09% in Duitsland, 48,19% in Frankrijk en 15,57% in Nederland, zie Tabel 5-3). Dit aandeel bleef bovendien vrijwel constant over de periode 2006-2012 (van 8% naar 10%) terwijl dit aandeel in de 3 buurlanden sterk toenam (Duitsland: van 18,1% naar 20,1%, Frankrijk: van 29,3% naar 48,2%, en Nederland: van 7,9% naar 15,6%).

Opportunities

- Gegeven de achterstand die de Belgische sector voor de verwerking en conservering van gevogelte heeft opgelopen t.a.v. de drie buurlanden op gebied van extra-EU-uitvoer ligt er mogelijk nog voldoende groeipotentieel op exportmarkten buiten de EU.

Threats

- De relatief hoge productiviteitsgroei in de Belgische gevogeltesector in vergelijking met Duitsland is het rechtstreekse gevolg van een verlies aan tewerkstelling in deze sector gepaard met een relatief sterke stijging van de tewerkstelling in de Duitse sector. Aanpassingen van het arbeidsvolume zijn echter een eindige bron van productiviteitswinsten.
- Ook de deelsector van de verwerking en conservering van gevogelte kent een vrij zwakke solvabiliteit (<50%) en een lage liquiditeit (onder 1, zowel voor enge als voor ruime liquiditeit, zie Tabel 5-4).
- Over de periode 2006-2010 stegen de uurloonkosten in de sector van de verwerking van gevogelte tegenover een lichte daling in Duitsland (+2,9% in België versus -0,2% in Duitsland).
- De Belgische sector van de vleesverwerking is qua uitvoerbestedingen, net zoals de vleessector als geheel, beduidend minder gediversifieerd dan de 3 buurlanden (export naar 3 belangrijkste handelspartners in 2012: België = 65,69%, Duitsland = 41,4%, Frankrijk = 47,4%,

Nederland = 60,18%, zie Tabel 5-5). De Belgische exporteurs van verwerkt gevogelte zijn bijgevolg sterk afhankelijk van de invoervraag vanwege de drie belangrijkste handelspartners.

5.4 Vleesvervaardiging (10.13)

Strengths

- De sector van de vleesvervaardiging presteert sterk t.o.v. Duitsland op vlak van de evolutie van de (nominale) toegevoegde waarde, het aantal gepresteerde uren en de productiviteit.
- De sector van de vleesvervaardiging is de meest winstgevende sector binnen de vleessector (zie Tabel 5-1). Haar operationele marge is overigens als enige binnen de vleessector hoger dan die van de voedingsnijverheid als geheel.

Weaknesses

- De vleesvervaardiging kent een zwakke toename van de uitvoer in waarde (+25%) in vergelijking met de buurlanden (Duitsland: +54%, Frankrijk: +27%, en Nederland: +47%, zie Tabel 5-2)
- De sector van de vleesvervaardiging kent het laagste aandeel van extra-EU uitvoer in haar totale uitvoer van alle deelsectoren van de vleessector (2,89% in 2012, zie Tabel 5-3). Dit aandeel bleef bovendien vrijwel constant over de periode 2006-2012 (van 2,3% naar 2,9%) terwijl dit in de 3 buurlanden sterk toenam (Duitsland: van 2,9% naar 6,7%, Frankrijk: van 16,4% naar 19,7%, en Nederland: van 5,6% naar 10,2%).

Opportunities

- Gegeven de achterstand die de Belgische sector voor vleesvervaardiging heeft opgelopen t.a.v. de drie buurlanden op gebied van extra-EU-uitvoer ligt er mogelijks nog voldoende groeipotentieel op exportmarkten buiten de EU. Waarom zou de Belgische charcuterie niet meer kunnen profiteren van het kwaliteitslabel dat België is voor voedingsproducten, terwijl Frankrijk er met 19,7% extra-EU uitvoer (in 2012) wel in slaagt om haar vleesproducten goed te marketen wereldwijd?

Threats

- Over de periode 2006-2010 stegen de uurloonkosten in de sector van de vleesvervaardiging sterker dan in Duitsland (+7% in België versus +2,8% in Duitsland).
- Ook de sector van de vleesvervaardiging kent een redelijk zwakke solvabiliteit en een vrij lage liquiditeit (zie Tabel 5-4).
- Qua uitvoerbestemmingen is de Belgische sector van de vleesvervaardiging beduidend minder gediversifieerd dan de drie buurlanden (export naar de drie belangrijkste handelspartners in 2012: België = 65,69%, Duitsland = 41,4%, Frankrijk = 47,4%, Nederland = 60,18%, zie Tabel 5-5). De sector is dus wat betreft uitvoer sterk afhankelijk van de invoervraag vanuit de drie belangrijkste handelspartners.

6 Bijlagen

6.1 Bijlage 1: Loonkosten en gewerkte uren volgens RSZ, INR en CRB

Tabel 6.1. Evolutie van de loonkosten in de vleessector, voedingsnijverheid en privésector op basis van verschillende nationale bronnen, België, 2006-2011 (2006=100)

België	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Technisch verslag - interprofessioneel						
uurloonkost (privésector)						
België	100	103,8	106,9	109,6	110,7	114,4
Gemid-3	100	102,1	104,1	106,4	108,2	111,5
INR - Voeding, dranken en tabak						
uurloonkost						
	100	102,8	106,7	110,0	110,5	113,3
gewerkte uren (werknemers)						
	100	100,8	100,5	99,9	99,2	99,5
Toegevoegde waarde (nominaal)						
	100	103,9	105,8	112,0	106,9	108,4
Toegevoegde waarde (reëel)						
	100	106,8	112,8	110,4	110,5	121,1
arbeidsproductiviteit (nominaal)						
	100	103,4	105,9	113,2	109,1	110,4
arbeidsproductiviteit (reëel)						
	100	106,3	112,9	111,6	112,7	123,4
RSZ						
<i>Voeding</i>						
brutoloon per uur						
	100	102,6	105,7	109,8	110,2	113,5
gewerkte uren (werknemers)						
	100	100,2	100,3	100,0	99,9	100,3
<i>Vleessector</i>						
brutoloon per uur						
	100	101,8	103,8	109,1	109,5	113,2
gewerkte uren (werknemers)						
	100	99,9	95,8	93,8	92,4	91,2
<i>10.11 - Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte</i>						
brutoloon per uur						
	100	102,1	105,2	110,2	110,5	114,0
gewerkte uren (werknemers)						
	100	103,4	99,6	98,7	94,3	93,9
<i>10.12 - Verwerking en conservering van gevogelte</i>						
brutoloon per uur						
	100	103,8	104,1	109,2	109,9	113,7
gewerkte uren						
	100	99,8	88,4	88,6	89,6	89,8
<i>10.13 - Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte</i>						
brutoloon per uur						
	100	101,1	103,1	108,7	108,8	112,7
gewerkte uren (werknemers)						
	100	97,7	95,9	92,6	92,2	90,0

Bron: Technisch Verslag van de CRB, Nationale Rekeningen, Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)

6.2 Bijlage 2: Overzicht van de activiteiten ressorterend onder de vleessector

Hieronder worden de economische activiteiten opgesomd die in NACE Rev.2 worden ondergebracht onder de vleessector (Bron: FOD Economie - ADSEI, 2011, NACE-BEL activiteiten nomenclatuur)

10.1 Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten

10.11 Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte

Deze klasse omvat:

- de exploitatie van slachthuizen die zich bezighouden met het slachten, bereiden en verpakken van vlees: rundvlees, varkensvlees, lamsvlees, konijnenvlees, schapenvlees, kamelenvlees, enz.
- de productie van vers, gekoeld of bevroren vlees, als hele dieren
- de productie van vers, gekoeld of bevroren vlees, in stukken

Deze klasse omvat eveneens:

- de verwerking van walvissen in visfabrieken aan land of op schepen die zich uitsluitend met de verwerking of de conservering bezighouden
- de productie van ruwe ongelooide huiden en vellen afkomstig uit slachthuizen, inclusief het verwijderen van de wol
- het smelten en raffineren van reuzel en van andere dierlijke vetten geschikt voor de menselijke consumptie
- de verwerking van slachtafvallen
- de productie van vleesmeel en beendermeel
- de bewerking van natuurlijke darmen
- de productie van ongewassen huidwol, inclusief ruggewassen huidwol

Deze klasse omvat niet:

- het smelten van vetten van gevogelte, geschikt voor de menselijke consumptie - cfr. 10.120
- de groothandel in vlees en vleesproducten, m.u.v. vlees van wild en van gevogelte - cfr. 46.321
- het verpakken van vlees en vleesproducten voor eigen rekening door de groothandel, m.u.v. vlees van wild en van gevogelte - cfr. 46.321
- de detailhandel in vlees en vleesproducten in gespecialiseerde winkels (slagers), m.u.v. vlees van wild en van gevogelte - cfr. 47.221
- het verpakken van vlees voor een vast bedrag of op contractbasis - cfr. 82.920

10.12 Verwerking en conservering van gevogelte

Deze klasse omvat:

- de exploitatie van slachthuizen die zich bezighouden met het slachten, bereiden en verpakken van gevogelte
- de productie van vers, gekoeld of bevroren vlees van gevogelte in individuele porties
- het smelten van vetten van gevogelte geschikt voor de menselijke consumptie
- de verwerking van eetbare slachtafvallen van gevogelte

Deze klasse omvat eveneens:

- de productie van veren en dons

Deze klasse omvat niet:

- het smelten en raffineren van reuzel en van andere dierlijke vetten, zoals rund-, schapen-, geiten- of varkensvet, geschikt voor de menselijke consumptie - cfr. 10.110
- de groothandel in vlees van wild en van gevogelte - cfr. 46.322
- het verpakken van vlees van wild en van gevogelte voor eigen rekening door de groothandel - cfr. 46.322
- de detailhandel in vlees van wild en van gevogelte in gespecialiseerde winkels - cfr. 47.222
- het verpakken van vlees van gevogelte voor een vast bedrag of op contractbasis – cfr. 82.920

10.13 Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte

Deze klasse omvat:

- de vervaardiging van gedroogd, gezouten of gerookt vlees
- de vervaardiging van diepgevroren vleeswaren
- de vervaardiging van producten op basis van vlees (charcuteriewaren): worst, salami, witte pens, bloedworst, andouillettes, cervelaatworst, patés, galantines, rillette, gekookte ham, enz.

Deze klasse omvat niet:

- de vervaardiging van bereide maaltijden die vlees of vlees van gevogelte bevatten - cfr. 10.850
- de vervaardiging van preparaten voor soep of voor bouillon en bereide soep en bouillon die vlees bevatten - cfr. 10.890
- de vervaardiging van extracten en sappen van vlees - cfr. 10.890
- de vervaardiging van vleessurrogaten - cfr. 10.890
- de groothandel in vlees en vleesproducten, m.u.v. vlees van wild en van gevogelte - cfr. 46.321
- de groothandel in vlees van wild en van gevogelte - cfr. 46.322

- de detailhandel in vlees en vleesproducten in gespecialiseerde winkels (slagers), m.u.v. vlees van wild en van gevogelte - cfr. 47.221
- de detailhandel in vlees van wild en van gevogelte in gespecialiseerde winkels - cfr. 47.222
- het verpakken van producten van vlees of van vlees van gevogelte voor een vast bedrag of op contractbasis - cfr. 82.920